Str. Hellade între VII nr. 36, sector 2 București Tel./Fax : 021.23.23.071; 031.805.31.90 office.cmbrae@rdsmail.ro cmbrae_ro@yahoo.com www.cmbrae.ro

Coord.
ANA-MARIA OANCEA
MARCELA CLAUDIA CĂLINECI

Democratic TOGETHER

RESURSE PENTRU PROMOVAREA DEMOCRAȚIEI ÎN ȘCOLI GHID DE BUNE PRACTICI

BUCUREȘTI
2020

Iceland Liechtenstein Norway grants

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

CENTRUL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI DERESURSE ȘI ASISTENȚĂ EDUCAȚIONALĂ

Str. Hellade între VII nr. 36, sector 2 București Tel./Fax : 021.23.23.071; 031.805.31.90 office.cmbrae@rdsmail.ro cmbrae_ro@yahoo.com www.cmbrae.ro

ISBN 978-973-0-32956-8

Strengthening-up civic skills for students in order to promote diversity and tolerance in school, DEMOCRATIC TOGETHER, 2018-EY-PMIP-R1-0019, proiect finanțat prin Programul EDUCATION, SCHOLARSHIPS, APPRENTICESHIPS AND YOUTH ENTREPRENEURSHIP PROGRAMME IN ROMANIA- EEA GRANTS, 2014-2021

RESURSE PENTRU PROMOVAREA DEMOCRAȚIEI ÎN ȘCOALĂ

GHID DE BUNE PRACTICI

2020

CUPRINS

CAPITOLUL 1. INTRO PENTRU DEMOCRAȚIE

1.1. Ce reprezintă acest ghid? 4

1.2.CMBRAE, organizația beneficiară a proiectului DEMOCRATIC TOGETHER. Parteneriat eficient în furnizarea de programe de promovare a diversității și egalității de șanse 5

CAPITOLUL 2. INFO DESPRE PROIECT

2.1. Proiectul Democratic Together. Obiective, activități 7

2.2. Beneficiarii direcți ai mobilității SEE. Experiențe inedite 8

2.3. Profesorii consilieri implicați în desfășurarea proiectului din rețeaua CMBRAE 13

2.4. Rezultate finale ale proiectului: indicatori 15

CAPITOLUL 3. ACTIVITĂȚI DE PRO CETĂȚENIE DEMOCRATICĂ. BUNE PRACTICI ÎN ȘCOALĂ

3.1. Bune practici în Sectorul 1 17

3.2. Bune practici în Sectorul 2 25

3.3. Bune practici în Sectorul 3 35

3.4. Bune practici în Sectorul 4 45

3.5. Bune practici în Sectorul 5 57

3.6. Bune practici în Sectorul 6 66

CAPITOLUL 4. IMPACTUL PROIECTELOR ȘCOLARE DE PROMOVARE A CETĂȚENIEI DEMOCRATICE 78

4.1. Inspirații/ follow-up/ idei pentru viitor 79

4.2. Testimoniale 84

Resurse web 85

Resurse vizuale dezvoltate în proiect 86

CAPITOLUL 1. INTRO PENTRU DEMOCRAȚIE

1.1. CE REPREZINTĂ ACEST GHID?

Publicația RESURSE PENTRU PROMOVAREA DEMOCRAȚIEI ÎN ȘCOALĂ. GHID DE BUNE PRACTICI își propune să reprezinte o importantă oportunitate pentru dezvoltare, utilă consilierilor școlari ce doresc să inițieze și să practice activități eficiente de promovare a diversității în procesul educației, de respectare a drepturilor omului și de cetățenie democratică. Este rezultatul activităților desfășurate a peste 24 de profesori consilieri școlari ai CMBRAE în cadrul proiectului european **Strenghtening-up civic skills for students in order to promote diversity and tolerance in school**, **EY-PMIP-R1-0019,** finanțat din fonduri SEE, cu acronimul DEMOCRATIC TOGETHER, implementat în peste 24 de unități școlare de la nivelul municipiului București, în perioada 2018-2020.

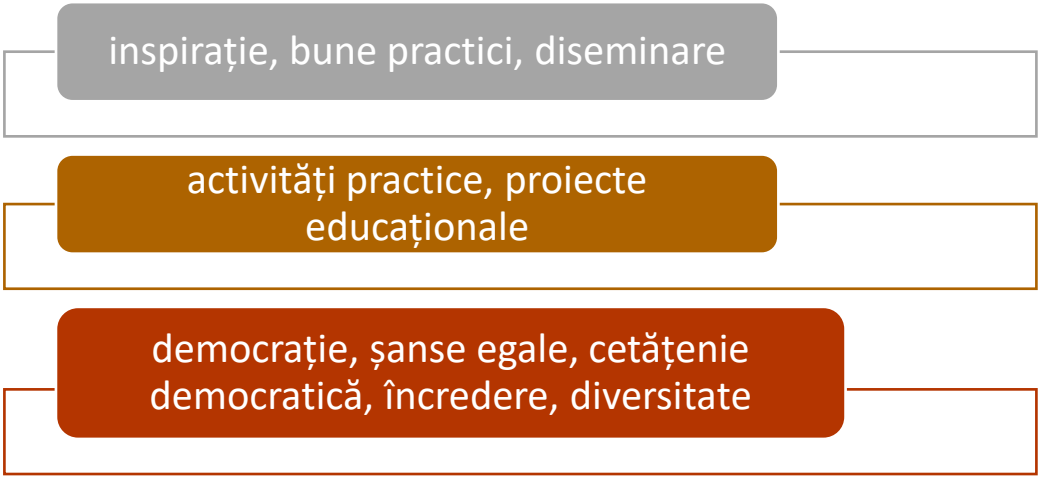

Ideea în jurul căreia s-a dezvoltat acest ghid este aceea că **profesorul consilier școlar, ca agent al schimbării poate influența semnificativ mentalitatea și comportamentele întregii comunități,** în sensul dezvoltării unor atitudini pro-sociale, a toleranței și încrederii, acceptării și celebrării diversității umane.

Cu profesionalism și responsabilitate, consilierul școlar facilitează crearea în școală a unui mediu prietenos în care învățarea, civismul și democrația se manifestă coerent, prin respectarea drepturilor și nevoilor celorlalți. Ghidul promovează ideea că fiecare copil poate avea succes în procesul de învățare, dacă se acordă sprijin, prin respect și responsabilitate, alături de colegii săi, într-o școală democratică și incluzivă.

Acest ghid este un rezultat final al proiectului **Strenghtening-up civic skills for students in order to promote diversity and tolerance in school, DEMOCRATIC TOGETHER, 2018-EY-PMIP-R1-0019, finantat prin Programul EDUCATION, SCHOLARSHIPS, APPRENTICESHIPS AND YOUTH ENTREPRENEURSHIP PROGRAMME IN ROMANIA - EEA GRANTS, 2014-2021.**

1.2. CMBRAE- INSTITUȚIA BENEFICIARĂ A PROIECTULUI DEMOCRATIC TOGETHER. PARTENERIAT EFICIENT ÎN FURNIZAREA DE PROGRAME DE PROMOVARE A DIVERISTĂȚII ȘI EGALITĂȚII DE ȘANSE

CMBRAE, acronim pentru Centrul Municipiului București de Resurse și Asistență Educațională este o unitate conexă a învățământului preuniversitar ce coordonează, monitorizează și evaluează, la nivelul municipiului București, activitatea Centrului Municipiului București de Asistență Psihopedagogică (CMBAP) și a rețelei de cabinete de asistență psihopedagogică, a centrelor și cabinetelor logopedice interșcolare (CLI). CMBRAE colaborează cu centrele școlare pentru educație incluzivă în vederea asigurării serviciilor educaționale specializate, coordonează, monitorizează și evaluează serviciile de mediere școlară.

Prin reglementările oficiale, dar și prin implicarea tuturor resurselor sale, umane și logistice, CMBRAE militează pentru creșterea nivelului de integrare școlară și socială a tuturor copiilor, pentru **accesul liber la educație al fiecărui elev,** indiferent de capacitățile, talentele și abilitățile sale. Acționând sinergic, consilierii școlari și logopezii CMBRAE desfășoară diverse activități și proiecte educaționale țintite, printre care, un rol important îl au cele care promovează dreptul la egalitate și responsabilitate socială, de facilitare a condițiilor de dezvoltare și maximizare a potențialului fiecărui copil.

PARTENERII EXTERNI. Proiectul DEMOCRATIC TOGETHER, finanțat din fonduri SEE, implementat de CMBRAE în perioada 1 Septembrie 2018- 31 August 2020, în cadrul căruia s-a elaborat acest ghid, se bazează pe parteneriatul dintre CMBRAE și două prestigioase instituții europene, active în domeniul formării resurselor umane pentru promovarea cetățeniei democratice în sistemul de educație. Scopul parteneriatului a fost construirea unei echipe puternice de experți, care să constituie o resursă importantă pentru CMBRAE în dezvoltarea unor viitoare proiecte educaționale civice și democratice în școli. Ca urmare, 9 consilieri școlari au beneficiat, în primul semestru al anului școlar 2018- 2019, de două experiențe profesionale de învățare în Norvegia și Islanda, în cadrul unor prestigioase **centre de formare** care au furnizat cursuri la un înalt nivel calitativ.

1. **The European Wergeland Centre (EWC)** din **Norvegia** este un centru de resurse educaționale specializat în furnizarea unor programe de training pe tematica respectării drepturilor omului.

THE EUROPEAN WERGELAND CENTRE

"Building Democratic School Cultures- Training and study visit for school counsellors as Teacher Trainers"- Oslo, Norvway, October 5-10, 2018, https://theewc.org/

2. **InterCultural** din **Islanda (ICI)** reprezintă un consorțiu non-profit care dezvoltă și implementează inițiative educaționale, activități de formare în mai multe domenii specifice respectării și promovării diversității și multiculturalismului.

inter CULTURAL iceland

"Diverse Society- Diverse Classroom Student's diversity benefitting social diversity Special focus on key competences and cooperative learning in multicultural/ diverse groups"- Borgarnes, Iceland, November 11-17, 2018, http://www.ici.is/en7

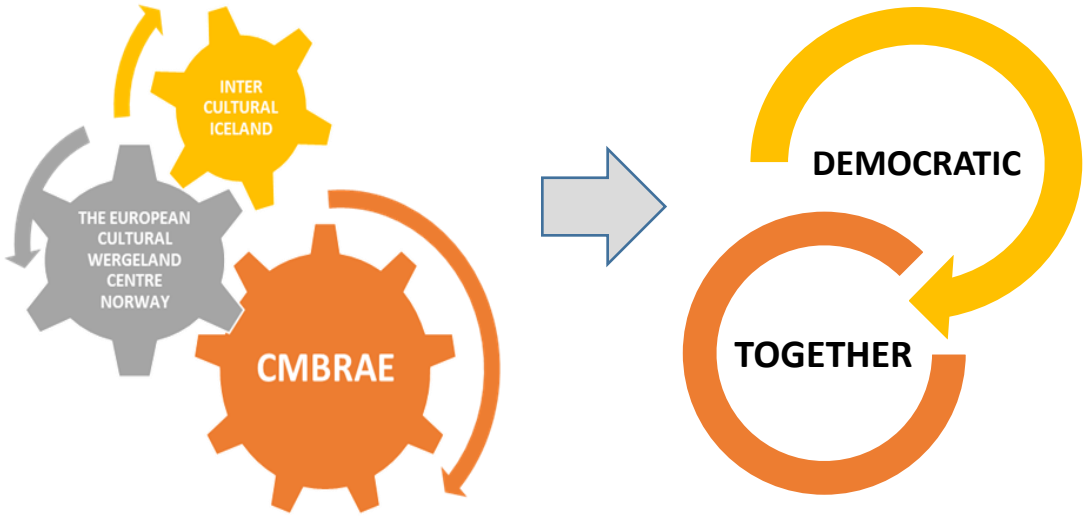

CAP. 2. INFO DESPRE PROIECT

2.1. PROIECTUL DEMOCRATIC TOGETHER- OBIECTIVE, ACTIVITĂȚI

Toate activitățile proiectului sunt subsecvente **scopului general**, respectiv: incluziunea/ integrarea eficientă a diversității umane în școală, cu focus pe dezvoltarea unor activități atractive și eficiente care să permită elevilor cu cerințe educaționale speciale (CES), cât și a elevilor proveniți din medii defavorizate sau vulnerabile, să fie parte integrantă, firească a claselor/ comunităților de elevi, fără discriminare, în spiritul unei societăți incluzive, ce promovează șanse egale/ echitabile pentru toți elevii.

Pașii proiectului

1. selectarea consilierilor participanți la mobilitățile organizate în cadrul proiectului
2. desfășurarea propriu-zisă a mobilităților în Norvegia și Islanda
3. participarea la acțiuni colaborative a experților beneficiari ai formării, pentru a organiza structura unor proiecte educaționale ce vor fi aplicate în școlile participante la proiect
4. organizarea selecției celor 24 școli participante la proiect și oferirea consultanței pentru dezvoltarea/ adaptarea unor proiecte de promovare a valorilor democratice în școlile pilot
5. implementarea proiectelor educaționale în cele 24 școli selectate
6. colectarea resurselor educaționale în forma bunelor practici ale proiectului (câte una din fiecare școală), după încheierea proiectelor educaționale
7. elaborarea mapei/ghidului cu resurse educaționale inspiraționale
8. organizarea și desfășurarea Școlii de vară *Democratic Schools and Learning Diversity through Active Learning and Counselling*
9. organizarea Conferinței finale prin implicarea, în special a celor 9 consilieri școlari formați în cadrul mobilităților SEE

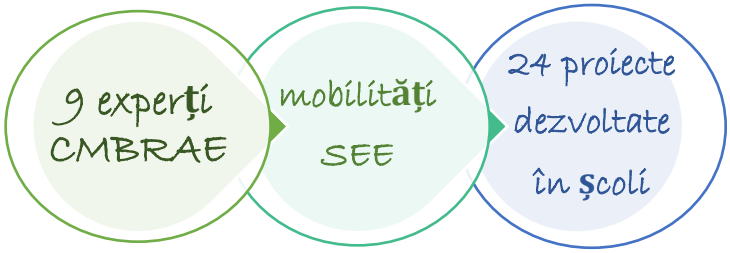

2.2. BENEFICIARII DIRECȚI AI MOBILITĂȚII. EXPERIENȚE INEDITE

1. **Mobilitate** în *The European Wergeland Centre (EWC)*- **Norvegia** "Building Democratic School Cultures- Training and study visit for school counsellors as Teacher Trainers"- Oslo/ October 5-10, 2018. Temele dezbătute în cadrul mobilității: educație pentru democrație, educație pentru cetățenie democratică și drepturile omului, valorile democrației și diversității.

Consilieri școlari beneficiari

1. Manuela Carmen Cazan, CMBRAE
2. Andreea Ioana Ciocâlteu, Grădinița Ciupercuța, Grădinița Albă ca Zăpada și piticii
3. Marcela Claudia Călineci, CMBRAE
4. Cristina Vasiloiu, Școala Gimnazială Nr. 117
5. Mădălina Radu, CMBRAE

2. **Mobilitate** în *InterCultural-Iceland (ICI)*- **Islanda** "Diverse Society- Diverse Classroom Student's diversity benefitting social diversity. Special focus on key competences and cooperative learning in multicultural/ diverse groups"- Borgarnes, Iceland/ November 11-17, 2018. Teme dezbătute în cadrul mobilității: diversitate, toleranță, valori, cetățenie democratică, multiculturalitate.

Consilieri școlari beneficiari

1. Cristina Sima, Școala Gimnazială Sf. Constantin și Elena, Liceul Tehnologic Sf. Antim Ivireanul
2. Angelica Sima, Școala Gimnazială Nr. 81, Grădinița Brândușa
3. Alina Mihaela Suciu, Colegiul German Goethe
4. Claudia Simona Ștefan, Școala Gimnazială Nr. 125, Școala Gimnazială George Călinescu

Str. Hellade între VII nr. 36, sector 2 București Tel./Fax : 021.23.23.071; 031.805.31.90 office.cmbrae@rdsmail.ro cmbrae_ro@yahoo.com www.cmbrae.ro

Din experiențele inedite și transformatoare ale beneficiarilor...

Cristina Vasiloiu, consilier școlar	*"O experiență deosebită pentru mine! În cadrul acestui proiect mi-a plăcut foarte mult vizita la Centrul 22 July din Oslo, deschis la 22 iulie 2015, în clădirea principală a guvernului. Centrul a fost înființat în urma evenimentelor sângeroase care au zguduit Norvegia în 22 iulie 2011, în timpul atacurilor teroriste din capitală și din insula Utøya. Acolo am avut ocazia să vedem expoziția cu dovezi ale derulării filmului evenimentelor, fotografiile persoanelor care și-au pierdut viața în timpul atacului, testimoniale ale supraviețuitorilor și spațiul unde se organizează activități educative pentru copii și tineri.* *Centrul a devenit astfel un exemplu excelent despre cum Norvegia a reușit să depășească această situație dramatică în urma atacului terorist și astfel, să-l transforme într-o veritabilă lecție de democrație.*
Cristina Vasiloiu, consilier școlar	*"Școala Fyrstikkalleen Skole, pe care am avut ocazia să o vizităm, este un alt exemplu de bună practică în Oslo pentru o școală democratică care respectă valorile acceptării diversității. Directorul unității de învățământ ne-a prezentat modul în care este organizată școala și principiile după care funcționează. Personal, m-a impresionat modul în care profesorii și specialiștii școlii au abordat situația elevilor rămași în urmă la învățătură în această instituție. În timpul orelor la clasă, alături de profesorul care predă, lucrează în paralel un alt profesor de aceeași specialitate a cărui sarcină este aceea de a-i ajuta pe elevii cu dificultăți de învățare să înțeleagă mai bine noțiunile și să competențele. Această modalitate de lucru s-a dovedit a fi foarte eficientă."*
Cazan Manuela, consilier școlar	*"Pentru mine, acest proiect a fost și rămâne o provocare.* *Pentru că sunt consilier școlar nu am putut să nu remarc că la nivelul resurselor umane specific învățământului din Norvegia, consilier școlar poate deveni orice profesor care are aptitudini de relaționare foarte bune și care este interesat să practice o astfel de specialitate.* *De exemplu, într-o școala de stat din Oslo, la 600 de elevi, am întâlnit 3 consilieri școlari, dintre care 2 erau consilieri școlari specializați pe consilierea de carieră, iar celălalt derula activități de consiliere psihopedagogică. Oficial, 21 Fyrstikkalleen Skole din Oslo avea nevoie de 5 consilieri, dar făceau economii, în condițiile în care școala are un buget de 6 milioane de Euro, asigurat de municipalitatea din Oslo, iar salariul mediu al unui profesor este de 60000 Euro/an. Mi-aș dori să văd și în țara noastră, cândva, un consilier școlar normat la 200 de elevi."*

Mădălina Radu, consilier școlar	*"Pentru mine acest proiect a reprezentat prima oportunitate de a cunoaște organizarea mediului educațional în țările nordice. Am apreciat foarte mult modul în care Norvegia își formează profesorii, după vizita la Oslo Metropolitan University, numită OsloMet. Pentru a deveni profesor, în Norvegia, este necesar să parcurgi 3 ani de facultate și 2 ani de master, în conformitate cu reglementările Procesului Bologna, specifice învățământului universitar. Specialitatea obținută îți oferă oportunitatea de a profesa în domeniul strict al educației. Toate cursurile sunt organizate doar în limba norvegiană, chiar și pentru emigranți, aceștia având la dispoziție un an pregătitor pentru învățarea limbii norvegiene.* *Faptul că fac trei ani de facultate și încă doi de master doar pentru a fi cadru didactic nu poate decât să reafirme modalitatea judicioasă de pregătire, centrată pe calitate. Profesorii norvegieni pentru învățământul primar pot opta pentru mai multe specializări, ca și cei din gimnaziu, acest lucru oferindu-le posibilitatea de a se angaja mult mai repede. Profesorii specializați pe educația timpurie nu pot profesa și la alte niveluri educaționale. Cursurile pe care le urmează în facultate sunt centrate doar pe psihologia copilului și pedagogia învățământului preșcolar.* *Studenții de la Științele Educației care doresc să lucreze la nivelul învățământului primar și gimnazial urmează cursuri în care vor dobândi o specializare principală (limba norvegiană, limbă străină, matematică etc.) și câteva specializări secundare, cum ar fi: desen, muzică, educație fizică etc. Cu cât au mai multe specializări secundare, cu atât sunt mai căutați profesorii de către unitățile de învățământ, care își asigură astfel o resursă umană calificată și care ocupă o plajă orară cât mai diversă. În fiecare an, din cei 5 ani de studii, în oferta educațională a facultății OsloMet se regăsesc cursuri care vizează drepturile copilului, interculturalitatea, incluziunea și managementul clasei. Mi-aș dori să reorganizam și noi cumva, la nivel academic, modalitatea de pregătire a cadrelor didactice."*
Alina Suciu, consilier școlar	*"Islanda, în general, și InterCultural Iceland în special, au reprezentat pentru mine o restructurare a modului de raportare la resursele proprii. Consider că, prin participarea la acest proiect, mi-am conturat mai bine reperele dezvoltării personale. Ce m-a impresionat cel mai mult? Au fost perceperea și experimentarea concomitentă a dualității timpului, și anume suprapunerea, într-o simbioză inedită, a unui timp exterior- lent, molcom, plin de calm, liniște și așteptare, dat de caracteristicile spațiului fizic și social specific Islandei, și un timp interior- alert, plin de o diversitate de gânduri, conținuturi, trăiri, comportamente, desfășurate într-o viteză amețitoare uneori. Poate părea paradoxal la o primă vedere, dar, în fapt, accentul pus pe calitatea interacțiunilor umane într-un grup intercultural foarte diversificat și pe învățarea prin cooperare a unor conținuturi mi-au*

	arătat că poate conduce la o mai ușoară și rapidă acceptare a diferențelor și inegalităților, la depășirea stereotipurilor, diminuarea rolului prejudecăților în acțiunile noastre și orientarea spre identificarea unor soluții reale pentru reducerea comportamentelor discriminatorii."
Angelica Sima, consilier școlar	*"Activitățile exersate și învățate în cadrul mobilității m-au îmbogățit ca profesionist. Au fost exerciții ice-breaking care cu contribuit la: încurajarea interacțiunii, dezvoltarea abilităților de comunicare, experimentarea cooperării, destinderea atmosferei și consolidarea coeziunii grupului. De asemenea, enumăr succint câteva exerciții pe care cu siguranță le voi aplica și pe care le voi transmite mai departe: Baloane- despre crearea unei atmosfere pozitive în grup, Eurojoke- despre stereotipuri și prejudecăți, Împărțind discriminarea- despre explicarea manifestării prejudecăților și a stereotipurilor în societatea noastră, Cum să ne ocupăm în mod asertiv de situații dificile, Fiecare imagine spune o poveste- despre percepțiile depind de experiența, așteptările, cultura noastră anterioară, Ghici cine vine la cina?- despre gestionarea conflictelor, Povestea mea- despre diversitate culturală, Arborele vieții. De unde venim?- despre naționalism și puritate etnică, Ce vezi?- despre perpetuarea stereotipurilor și prejudecăților prin mass-media. Au fost extrem de utile aplicațiile referitoare la evaluarea activității, prin foi de reflecție."*
Cristina Sima, consilier școlar	*Cursul la care am participat din Islanda a evidențiat că există o permanentă nevoia de reflecție, de oportunități de dezvoltare a cunoștințelor, abilităţilor şi atitudinilor noastre și ale tuturor pentru a deveni competenți intercultural, pentru a ne comporta eficient în medii caracterizate prin diversitate. M-am bucurat la maximum de beneficiile și ferestrele de oportunități oferite de programul de training. Exercițiile pe care le-am parcurs, în stil experiențial (Toți egali, toți diferiți, Human Bingo- Drepturile Bingo, Fă un pas înainte! Violența în viața mea, Autobuzul diversității, Barierele de limbaj, Când ziua de mâine va sosi..., Cultură și identitate) cu contribuit decisiv la înţelegerea conceptelor de cultură şi identitate în contextul interacţiunilor interculturale. Următoarele obiective s-au împlinit de-a lungul sesiunilor de formare: sensibilizarea cu privire la modul în care funcţionează stereotipurile, prejudecăţile şi discriminarea, analizarea relaţiilor interculturale la nivelul societăţii, dezvoltarea competenței interculturale.*
Angelica Sima, consilier școlar	*Islanda… o țară insulară, în apropierea Cercului Polar de Nord! Orașul Borganes, gazda noastră pe perioada participării la Seminarul de formare "Sensitisation training with reference to migration, racism, discrimination, culture and diversity with strategies for teaching these issues to diverse*

age groups", 11- 18 noiembrie 2018. Clima rece am tolerat-o relative bine datorită primirii călduroase a formatoarelor noastre, Gudrun și Cherry. Vântul, deși aspru și tăios, nu m-a pătruns nici pe departe atât de profund cum a reușit adierea relaxantă a sesiunilor de formare să mă impresioneze prin aplicabilitatea și actualitatea conținuturilor referitoare la stereotipuri, prejudecăți, discriminare, incluziune, cultură și diversitate, precum și strategii de predare a acestor probleme diferitelor grupe de vârstă. Frumusețea aproape ireală a peisajelor, coloritul cerului, spectaculoasa aurora borealĕ, cascadele, gheizerele, poveștile "la lumina lumânării", spuse de Gudrun în primitoarea casă a copilăriei sale, m-au lăsat de multe ori fără cuvinte în limba română, nu mai zic de cele în limba engleză! Noi, Alina, Claudia, Cristina și eu- Romania, alături de Karolien and Theo- Belgia, Eirini și Ioanna- Grecia, Savina, Maria Teresa, Maria Antonietta, Giuseppe, Andrea, Raffaele- Italia, Trini- Spania, Habib, Anna, Beate, Birte, Anna, Sylvia, Ruth - Germania, Natasa, Petra- Slovenia, călăuziți de experții în formare, Gudrun- Islanda și Cherry- Marea Britanie, am petrecut împreună un timp ce a devenit, pentru mine, o experiență unică!

Marcela Claudia Călineci, consilier școlar

Pe lângă atracțiile orașului Oslo, conexiunea cu tărâmul și cultura nordică, a fost o experiență de îmbogățire profesională la standarde de excepție: modelul de abordare a democrației în școli numit Whole School Approach (Școala pentru toți, Școala pentru fiecare), energiserele de la debutul fiecărei sesiuni de formare, studiile de caz referitoare la obiectivele vizitate: Centre 22 July, Metropolitan University și Centrul Nobel pentru Pace, exercițiile de evaluare de la finalul zilei, manualul/Ghidul Compass, evaluarea prin desenele de tip Blob, organizarea și prezentare a agendei zilnice și săptămânale, activitățile în echipă, metafora pregătirii supei pentru implicarea în activități pro-democrație și conștientizarea etapelor unui proiect, jocul Casino etc. Dar după cum bine se știe „Nicio schimbare nu se va produce până când noi înșine nu vom deveni acea schimbare pe care dorim s-o vedem în lume" (M. Rosenberg), așa că voi începe procesul de transformare cu mine însămi.

2.3. PROFESORII CONSILIERI IMPLICAȚI ÎN DERULAREA PROIECTULUI DIN REȚEAUA CMBRAE

Pornind de la experiențele de formare europeană, în anii școlari 2018-2019 și 2019-2020 s-au proiectat și implementat proiecte educaționale de promovare a cetățeniei democratice în 29 instituții școlare din București, în loc de 24, cum erau prevăzute inițial. La derularea acestor proiecte au participat 29 consilieri școlari din cadrul cabinetelor de asistență psihopedagogică din școli și licee, care au beneficiat permanent de consultanța furnizată de experții participanți la mobilităților SEE.

Sector 1

- **Iulia Ghimpe**, Școala Gimnazială Nr. 179
- **Gafița Valentina,** Liceul Teoretic Alexandru Vlahuță
- **Milea Luiza,** Școala Gimnazială Elena Văcărescu
- **Guțu Lidia, Liceul** Teoretic Jean Monnet
- **Suciu Alina,** Colegiul German Goethe

Sector 2

- **Bobu Victoria**, Școala Gimnazială Nr. 46
- **Nicolescu Silvia**, Colegiul National Emil Racoviță
- **Anghel Alexandrina**, Școala Gimnazială Petre Ghelmez
- **Rodideal Anda Anca**, Școala Gimnazială Iancului
- **Andrei Valentina**, Școala Gimnazială Nr. 25

Sector 3

- **Ciobanu Diana,** Școala Gimnazială Nr. 20
- **Vasile Valentina,** Școala Gimnazială Mihai Botez
- **Segărceanu Simona,** Colegiul Tehnic Mihai Bravu
- **Gunea Cristina,** Școala Gimnazială Liviu Rebreanu

Sector 4

- **Stan Ionela**, Școala Gimnazială Nr. 190
- **Brebu Teodora**, Liceul Tehnologic Traian Vuia
- **Beșliu Daniela**, Școala Gimnazială Nr. 113
- **Aprozeanu Cora,** Școala Gimnazială Emil Racoviță

Sector 5

- **Cristescu Rodica**, Colegiul Economic Viilor
- **Filip Violeta**, Școala Gimnazială Nr. 280
- **Ion Camelia**, Școala Gimnazială Nr. 103
- **Teodorescu Maria,** Școala Gimnazială Nr. 131
- **Ștefan Claudia,** Școala Gimnazială Nr. 125, Școala Gimnazială George Călinescu

Sector 6

- **Vasiloiu Cristina**, Școala Gimnazială Nr. 117
- **Sima Cristina**, Liceul Tehnologic Sf. Antim Ivireanul, Școala Gimnazială Sf. Constantin și Elena
- **Oancea Ana Maria,** Școala Gimnazială Nr. 311
- **Jarnea Claudia Ana,** Colegiul Economic Costin Kirițescu
- **Gurău Anamaria și Gaftoi Geanina,** Școala Gimnazială Sf. Andrei
- **Andreiu Adina**, Școala Gimnazială Nr. 197

2.4. REZULTATE FINALE ALE PROIECTULUI- INDICATORI

- **9 consilieri școlari formați**, experți în domeniul cetățeniei democratice și a proiectelor pe tematica egalității de șanse în domeniul școlar
- **24 proiecte educaționale** dezvoltate în 24 școli pilot din București- ce promovează valorile cetățeniei democratice, nondiscriminarea, respectarea demnității umane și a drepturilor omului în scopul integrării eficiente a tuturor copiilor în școală
- **2400 elevi** implicați în activități de promovare a cetățeniei democratice și respectare a drepturilor omului
- **700 părinți** ce participă la activități de informare cu privire la respectarea drepturilor fiecărui copil la educație, în școală, indiferent de calități, abilități, aptitudini, talente, interese, însușiri personale etc.
- **72 profesori** ce dezvoltă la clasă și în școală activități de promovare a nondiscriminării în educație
- **240 consilieri informați și motivați,** implicați în activități de diseminare a proiectului SEE
- **mapă/ghid cu minimum 24 resurse educaționale-** fișe de lucru, proiecte de lecție, fluturași, postere, proiecte de ședințe/ întâlniri cu părinții, idei de activități, concursuri/expoziții, care vor fi postate pe site-ul CMBRAE. Materialele acestui ghid vor fi popularizate la nivelul rețelei CMBRAE, dar și al rețelei naționale de consiliere și orientare (CJRAE), precum și în rețeaua Euroguidance, la nivel european
- **un curs interactiv în cadrul Școlii de vară** *Democratic Schools and Learning Diversity through Active Learning and Counselling*, dezvoltat la finalul proiectului, adresat consilierilor școlari și cadrelor didactice

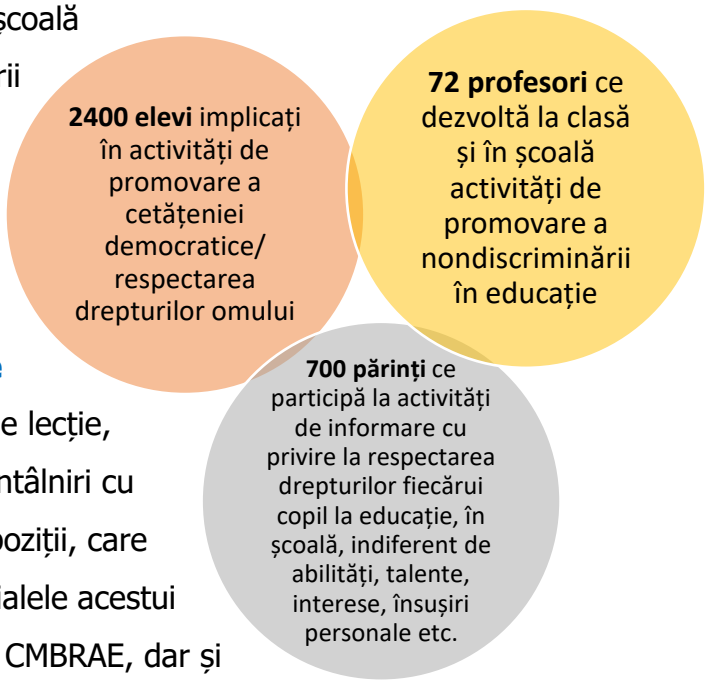

CAPITOLUL 3.
ACTIVITĂȚI DE PROMOVARE A CETĂȚENIEI DEMOCRATICE PRIN BUNE PRACTICI ÎN ACTIVITATEA ȘCOLARĂ

3.1. ACTIVITĂȚI DERULATE ÎN SECTORUL 1

DIFERIȚI PRIN DECIZIILE NOASTRE

Unitatea de învățământ: Școala Gimnazială Elena Văcărescu
Clasa: a VII-a A
Consilieri școlari: Milea Luiza, Suciu Alina

Grup țintă	X☐ Elevi clasa a VI-a ☐ Părinți ☐ Comunitate
Întrebare motivațională	De ce nu sunt oamenii de acord, în unele situații din viață? Pe ce se bazează diferenţele de idei, păreri, opinii între oameni?
Obiective	Activitatea îi va sprijini pe elevi: • Să analizeze motivele pentru care oameni au opinii diferite referitoare la domenii importante ale vieții • Să-și dezvolte capacitatea de a discuta aspecte contestabile • Să analizeze valorile care sunt necesare pentru a sprijini societățile democratice
Strategii de acțiune	joc de rol, discuții tip dezbatere, reflecții individuale și de grup, gândire critică, lucrul în echipă, explicația
Resurse utilizate	etichete (acord total, acord parțial, dezacord pațial, dezacord total) plasate în cele 4 colțuri ale sălii, fișă de lucru cu întrebări, coli A4 albe, markere colorate
Pași de urmat	1. Profesorul introduce obiectivele activității, apoi îi roagă pe elevi să se grupeze în funcție de răspunsul personal la enunțurile auzite. De exemplu: *Este greșit să se sacrifice animale în vederea consumului. Dacă un elev este seropozitiv, el nu ar trebui să fie în aceeași clasă cu copii sănătoși. Pacifiștii nu ar trebui să fie obligați să se alăture forțelor armate. Pedeapsa capitală ar trebui interzisă. Locul unei femei este acasă. Copiilor sub 14 ani nu ar trebui să li se permită să muncească. Fumatul în clădirile publice ar trebui interzis. Oamenii ar trebui să plătească impozite mai mari. etc.* Dacă nu se pot decide, stau pe loc, ar trebui să rămână acolo unde sunt. 2. Profesorul le solicită elevilor care s-au răzgândit să se mute într-un colţ diferit, după caz. 3. Se cere elevilor care nu s-au hotărât să explice de ce nu se pot decide, ce anume îi determină să nu aibă o poziție fermă. Vor scrie motivele pentru care sunt nehotărâți, cum ar fi: am nevoie de mai multe informaţii, nu-mi este clar ce se dorește să se comunice, văd argumente de ambele părţi etc. De fiecare dată, profesorul ar trebui să fie preocupat nu atât de mult de dezbaterea unui anumit aspect, ci de obţinerea motivelor pentru care oamenii au opinii diferite.

4. Se analizează și se discută, împreună cu copiii, alegerile făcute, care i-au diferențiat de unii colegi, ce i-a facut pe toți asemănători, când s-au simțit mai bine în timpul negocierilor.
5. În grupul mare al clasei, profesorul consilier subliniază faptul că aceleaşi aspecte au evocat răspunsuri diferite de la membrii clasei. Introduce apoi conceptul de pluralism. Se adresează clasei întrebări referitoare la factorii ce influențează deciziile, respectiv: valorile personale, credințele, grupurile din care facem parte, media etc., explicând că acestea pot ajuta la înţelegerea motivelor pentru care pluralismul există în societate.
6. Apoi, elevii sunt împărțiți în grupuri de câte 5 participanți. Pe o coală de hârtie, fiecare grup trebuie să construiască modele, repere și norme care contribuie la dezvoltarea pluralismului de gândire și comportament. De exemplu: *Respectaţi părerile, ideile altor oameni. Încercaţi să vă puneţi în locul altora. Amintiţi-vă că a vorbi este mai bine decât a te certa. Încercaţi să nu jigniţi. Daţi-le oamenilor o şansă de a avea un cuvânt de spus. Dacă oamenii nu se pot pune de acord, avem nevoie de un mecanism, cum ar fi votul cu scopul de a lua o decizie* etc. Fiecare grup este solicitat să motiveze răspunsurile date.
7. Profesorul explică faptul că pluralismul se dezvoltă într-o societate liberă şi deschisă. Cu toate acestea, nicio societate nu poate funcționa fără un nivel minim de acord comun între membrii săi. El le cere elevilor să enumere unele valori sau norme care cred ei că ar ajuta la depășirea valorilor sau intereselor divergente. Acest lucru va ajuta elevii să vadă că ideile noastre cu privire la aspecte controversate pot veni din surse diferite.

Analiza activităţii	Care sunt beneficiile existenței pluralismului? Este bine să existe diferențe de opinie? Care sunt consecințele faptului că suntem diferiți? Care este comportamentul potrivit și atitudinea potrivită în raport cu persoanele din jurul nostru atunci când acestea sunt diferite de noi? Gândiţi-vă din nou la întrebările pe care le-am analizat. Care dintre ele provoacă cele mai puternice sentimente? De ce? De unde ne vin ideile, valorile şi convingerile?
Concluzii	Argumentând propriile păreri în legătură cu o serie de situații, analizând sursele dezacordurilor și a influențelor ce pleacă de la propriile valori, elevii ajung să elaboreze repere de acțiune și comportamente pentru a încuraja respectul pentru pluralism şi pentru a asigura susținerea calității respectului şi dialogului referitoare la diferite subiecte publice. Astfel, împreună, elaborează norme care să contribuie la depășirea divergențelor în relațiile cu ceilalți membri ai comunității.
Bune practici în imagini	

FĂ UN PAS ÎNAINTE!

Unitatea de învățământ: Liceul Teoretic Alexandru Vlahuță
Clasa: a XI-a
Consilieri școlari: Valentina Gafița, Alina Suciu

Grup țintă	X🗀 Elevi clasa a XI a 🗀 Părinți 🗀 Comunitate
Întrebare motivațională	„Suntem cu toții egali, dar unii sunt mai egali decât alții." Egalitate sau echitate? Ce gânduri, emoții vă vin în minte la auzul acestor enunțuri?
Obiective	Activitatea îi va sprijini pe elevi: • Să descopere rolul inechităților sociale ca sursă a discriminării • Să aprecieze diferențele și asemănările dintre oameni • Să exerseze empatia și limitele acesteia
Strategii de acțiune	joc de rol, problematizare, tehnici experiențiale, scurte dezbateri
Resurse utilizate	cartonașe cu diferite roluri, fișă cu situații pentru coordonatori, spațiu deschis în clasă
Pași de urmat	1. Profesorul introduce obiectivele activității, iar elevii sunt rugați să se așeze pe podea. 2. Coordonatorul împarte fiecărui participant câte un cartonaș pe care este precizat un anumit rol, de exemplu: *Ești o mamă necăsătorită fără loc de muncă. Ești fiica unui director de sucursală de bancă. Ești studentă la științe economice. Ești o femeie de etnie romă care s-a căsătorit la 18 ani și a absolvit doar opt clase. Ești un tânăr cu dizabilități care utilizează scaunul rulant. Ești o tânără romă de 17 ani care nu a absolvit școala primară. Ești o femeie de 30 de ani, infectată cu HIV. Ești un profesor șomer într-o țară a cărei limbă oficială nu o vorbești fluent. Ești un refugiat de 24 de ani din Afganistan.* etc. 3. Participanții sunt anunțați să păstreze conținutul cartonașului secret. 4. Elevilor li se cere să-și intre cât mai bine în rol. Pentru a-i ajuta, li se citesc câteva din următoarele întrebări, la care trebuie să răspundă din perspectiva rolului primit. De exemplu: *Cum a fost copilăria ta? În ce fel de casă ai locuit? Ce fel de jucării ai avut? Ce fel de meserii au avut părinții tăi? Care este viața ta de zi cu zi în acest moment? Unde îți place să socializezi? Ce faci de obicei dimineața, la amiază, seara? Ce stil de viață ai? Unde locuiești? Câți bani câștigi pe lună? Ce faci în timpul liber? Ce faci în vacanța de vară sau în cea de iarnă? Care sunt cele mai mari temeri ale tale?* etc. 5. Li se cere participanților să se așeze pe aceeași linie și sunt anunțați că le vor fi citite mai multe enunțuri. De exemplu: *Nu ai întâmpinat niciodată o problemă financiară. Ai o casă decentă cu acces la Internet și televiziune prin cablu. Nu ai fost niciodată discriminat. Ești un cetățean a cărui părere despre chestiuni*

	politice și sociale este ascultată. Oamenii se consultă cu tine pe diferite chestiuni. Nu ți-e frică să te oprească poliția pe stradă. Știi unde să ceri sfaturi și ajutor când ai nevoie de ele. Ai acces la servicii medicale de calitate. Poți să pleci în vacanță cel puțin o dată pe an. Poți să-ți inviți prietenii la masă, la tine acasă. etc. Pentru fiecare propoziție la care, conform prescripțiilor rolului de pe cartonaș, se răspunde cu DA, se face un pas înainte. În caz contrar, participanții rămân pe loc. 6. Se citesc propozițiile, pe rând, cu o pauză între ele pentru a le permite participanților să vadă unde se află în raport cu ceilalți. 7. Evident, participanții cu roluri mai avantajoase (situație materială bună, apartenență la grup majoritar, educație superioară, acces la resurse etc.) se vor afla înaintea celor cu roluri mai puțin avantajoase. Apoi, participanții sunt invitați să-și dezvăluie rolurile în această parte a discuției.
Analiza activităţii	Ce s-a întâmplat, ce cred despre această activitate, ce au aflat nou? Cum s-au simțit în momentul în care au făcut un pas înainte sau au rămas pe loc? Pentru cei care au făcut pași înainte foarte des, când au observat că unii nu se mișcau la fel de repede ca ei? A simțit cineva că există momente în care erau ignorate drepturi fundamentale ale omului? Poate cineva să ghicească ce rol au avut ceilalți? Cât de ușor sau greu a fost să-și joace rolurile? Există vreo similitudine cu societatea în acest joc? Ce s-ar putea face/ ce soluții ar putea fi identificate pentru a se aborda situația inechităților sociale? Pot apărea comportamente discriminatorii? Care este comportamentul potrivit și atitudinea potrivită în raport cu persoanele din jurul nostru atunci când acestea sunt diferite de noi?
Concluzii	Inechitatea socială este o sursă a discriminării. Este foarte important de analizat reacțiile comportamentale la astfel de situații. În orice societate există ierarhizări diferite, generate de diferențele de status social, gen, educație, religie, acces la resurse, grupuri din care facem parte etc., iar modul în care ne comportăm cu ceilalți poate fi influențat de aceste aspecte. Discriminarea există, dar poate fi limitată prin atitudinile și comportamentele noastre.
Bune practici în imagini	

Unitatea de învățământ: Școala Gimnazială Nr. 179
Clasa: a VI-a B
Consilier școlar: Iulia Ghimpe

Grup țintă	X☐ Elevi clasa a VI-a ☐ Părinți ☐ Comunitate
Întrebare motivațională	Cât de importante sunt „comorile” individuale într-o echipă?
Obiective	Activitatea îi va sprijini pe elevi: • Să descopere aspectele pe care le au în comun • Să dezvolte abilități de a lucra eficient în echipă • Să dezvolte toleranța și acceptarea
Strategii de acțiune	joc de rol, problematizare, tehnici experiențiale, învățare prin cooperare
Resurse utilizate	ghem de sfoară, plicuri cu puzzle din cuvinte, post-it-uri colorate
Pași de urmat	1. Profesorul introduce obiectivele activității, apoi îi roagă pe elevi să așeze într-un cerc. Li se cere elevilor să desfășoare ghemul de la unii la alții pe cerc, până când toți elevii sunt cooptați. Elevul care aruncă ghemul trebuie să spună o calitate pe care o are și care este utilă atunci când se lucrează în echipă. 2. La finalul exercițiului, se creează o rețea realizată din firele ghemului. Elevii discută despre modul în care suntem intercontectați sau ca parte a aceleiași ”rețele”, sumarizând și importanța colaborării. Se analizează, împreună cu toți copiii, alegerile făcute: ce i-a diferențiat de unii colegi, ce i-a facut pe toți asemănători, când s-au simțit mai bine. 3. Elevii sunt împărțiți în echipe, în mod aleator. Fiecare echipă primește un plic cu diverse cuvinte decupate, având ca sarcină să așeze cuvintele în așa fel încât să reiasă o frază cu sens. Pentru realizarea sarcinii, elevii este necesar să-și distribuie roluri în cadrul echipei și să-și asume aceste roluri. Apoi, elevii prezintă frazele rezultate. De exemplu: *Nici unul dintre noi nu poate face singur câte putem face împreună!* și discută despre elementele pozitive și negative, precum și despre ceea ce poate fi îmbunătățit la fiecare dintre ei, atunci când lucrează în echipă. Fiecare grup trebuie să motiveze răspunsurile date.
Analiza activităţii	Este bine că suntem diferiți atunci când lucrăm în echipă? Dar dacă am fi doar la fel, asemănători, ce s-ar întâmpla? Ce calități sunt necesare atunci când lucrăm în echipă? Cum ați distribuit rolurile? Care au fost aspectele de care ați ținut cont în construirea echipelor? Cum v-ați simțit în rolul pe care l-ați primit?

	Care sunt comportamentele potrivite față de colegi atunci când ei au trăsături diferite de ale noastre?
Concluzii	Atunci când se lucrează în echipă avem de-a face cu o diversitate de caracteristici. Prin acceptarea, respectarea și valorizarea diferențelor dintre membrii unei echipe se ajunge mai ușor și mai rapid la soluții eficiente. Fiecare dintre noi are dreptul să fie respectat și valorizat, așa cum este.
Bune practici în imagini	

STEREOTIPURI ȘI PREJUDECĂȚI ÎN DECIZIILE NOASTRE

Unitatea de învățământ: Liceul Teoretic Jean Monnet
Clasa: a VII-a
Consilieri școlari: Lidia Guțu

Grup țintă	X 🗀 Elevi clasa a VII-a 🗀 Părinți 🗀 Comunitate
Întrebare motivațională	De regulă, luăm decizii pe baza prejudecăților noastre. Oare este corect? Ce am putea face ca să luăm cele mai corecte și cele mai bune decizii?
Obiective	Activitatea îi va sprijini pe elevi: • să exploreze concepte, precum prejudecată, stereotip • să descopere stereotipuri • să accepte puncte de vedere diferite • să dezvolte abilități de a lucra eficient în echipă • să dezvolte abilități de ascultare activă • să dezvolte toleranța și acceptarea
Strategii de acțiune	problematizare, învățare prin cooperare, lucrul în echipă, conversația euristică, scurte dezbateri, explicația, reflecții
Resurse utilizate	coli albe, markere, fișă cu situația decizională
Pași de urmat	1. Se prezintă obiectivele acestei activități, apoi se împarte grupul mare al clasei în șase grupuri mici. 2. Fiecare grup primește fișa cu situația decizională, care într-un timp de 20 de minute trebuie să ia o hotărâre sau o decizie. 3. Pentru fiecare persoană aleasă sunt necesare minimum trei argumente care să motiveze alegerea făcută. 4. Fiecare grup își alege un reprezentant pentru a susține alegerile făcute în fața celorlalți. 5. Celelalte grupuri vor identifica, pe baza expunerilor, valorile prețuite de grupul care prezintă. 6. La sfârșit, în grupul mare al clasei, are loc un dialog care vizează regulile necesare pentru o bună comunicare în grup și, mai ales, abilitățile de ascultare activă față de ideile celorlalți.
Analiza activităţii	Care credeți că a fost scopul acestei activități? În ce au constat dificultățile întâmpinate pe parcursul activității? Care au fost criteriile utilizate pentru luarea deciziilor? Ce elemente au influențat deciziile?

	Cum v-au influențat prejudecățile deciziile luate? Ce sunt stereotipurile? Există doar stereotipuri negative? Cum au fost luate deciziile? Explicați dacă a fost mai ușor/ mai greu, prin vot sau prin negociere? S-a impus punctul de vedere al vreunui coechipier etc.? Cum pot fi explicate alegerile diferite? Ce ați învățat concret?
Concluzii	Suntem unici, este o certitudine. Deciziile noastre sunt influențate de stereotipuri și prejudecăți. Cunoscându-le și înțelegându-le, se pot forma și dezvolta abilități și competențe specifice cetățeniei democratice și interculturalității. Astfel, comportamentele negative față de ceilalți, cum ar fi: marginalizare, evitare, discriminare etc. pot fi identificate și evitate, dacă sunt conștientizate.
Bune practici în imagini	

3.2. ACTIVITĂȚI DERULATE ÎN SECTORUL 2

PĂRINȚII ȘI COPIII EXERSEAZĂ DEMOCRAȚIA

Unitatea de învățământ: Școala Gimnazială Iancului
Clasa: a VI-a B
Profesor consilier școlar: Rodideal Anda Anca

Grup țintă	X 🗀 Elevi clasa a VI-a X 🗀 Părinții elevilor 🗀 Comunitate
Întrebare motivațională	Ce idei vă vin în minte legate de citatul de mai jos? *"Prin democrație înțeleg că se conferă celui mai slab dintre noi aceleași șanse ca și celui ca și celui mai puternic." Mahatma Gandhi*
Obiective	Activitatea îi va sprijini pe elevi și părinți: • să reflecteze cu privire la valorile democratice • să analizeze modul în care aceste valori sunt practicate în viața lor de zi cu zi • să identifice modalitățile prin care aceste valori sunt aplicate în școală • să îmbunătățească inter-relaționarea în grupul clasei a VI-a B
Strategii de acțiune	brainstorming, problematizare, dezbatere, lucrul in grup, activități frontale
Resurse utilizate	coli de flipchart, markere, conexiune Internet, telefon mobil
Pași de urmat	1. Profesorul introduce obiectivele activității și scopul proiectului „Democratic Together". 2. Profesorul deschide activitatea prin a povesti o întâmplare de pe vremea când acesta era elev: *„În 1990, imediat după revoluție, a avut loc în școala mea o ședință cu elevii și părinții deoarece în urma orei de chimie... doi băieți fuseseră trași de perciuni, jigniți, ascultați la lecție și notați cu nota 3. Deoarece aceștia au refuzat să se tundă, băieții nervoși au aruncat cu scaunul de la catedră pe geam... și alți colegi de clasă i-au susținut, aruncând și alte scaune... Consecințele? S-a analizat cazul, s-au dat sancțiuni elevilor: scăderea notei la purtare, obligativitatea de a se tunde pentru a mai putea intra in școală."* Se adresează următoarele întrebări de analiză a cazului, elevilor: Cum apreciați un astfel de comportament la școală? Este democratic să reacționezi așa? Cine s-a comportat inadecvat? A greșit cineva? De ce? Voi ce credeți? Care este opinia voastră despre ceea ce înseamnă democrația? Se solicită părinților să povestească despre cum era la școală pe vremea lor, prin scurte întâmplări, relatate de maximum 5 părinți. Copiii sunt invitați să spună cum ar reacționa ei acum în situațiile descrise de părinți.

3. Se concluzionează că democrația este uneori greșit înțeleasă și uneori chiar și ei, copiii de azi o înțeleg greșit. Pentru a se clarifica sunt rugați să participe la următorul exercițiu: Se împart aleator în grupuri de câte 3 părinți și 3 copii. Fiecare grup primește câte o coală de flipchart, markere colorate. Tema constă în crearea unui afiș „Democrația în școala mea" care să conțină:
   - Un element grafic/ desen care să simbolizeze democrația
   - Un element referitor la istoricul apariției democrației
   - Valorile pe care se bazează democrația
   - Ce înseamnă a aplica aceste valori în școală și în clasă?

   Fiecare membru al grupului este rugat să contribuie, părinții sunt încurajați să folosească Internetul, împreună cu copiii pentru a identifica cele mai bune răspunsuri. Copiii sunt cei care trebuie să scrie și să deseneze.

4. Afișele obținute în urma activității sunt prezentate succint de către fiecare echipă, răspunzând întrebărilor celorlalți.
5. Se discută avantajele respectării principiilor și valorilor democratice în clasă și în școală.

Analiza activităţii

Întrebările de reflecție se adresează atât părinților, cât și copiilor:

- Care considerați că este mesajul acestui exercițiu?
- Cum reacționăm atunci când considerăm că ni se face o nedreptate?
- Care sunt atitudinile potrivite în evaluarea și aprecierea persoanelor din jurul nostru?

Concluzii

În democrație, fiecare este liber să acționeze pentru a-și împlini dorințele, dar în așa fel încât să nu încalce drepturile celorlalți! Este imperios necesar să cunoaștem aceste drepturi, iar dacă ni se încalcă nouă drepturile, nu ni se respectă valorile, putem apela la lege, care e aceeași pentru toți. O soluție la care ar fi de dorit să aderăm și mai ales s-o practicăm este: Respectă-i pe ceilalți, așa cum ți-ai dori să te respecte ei pe tine!

Bune practici în imagini

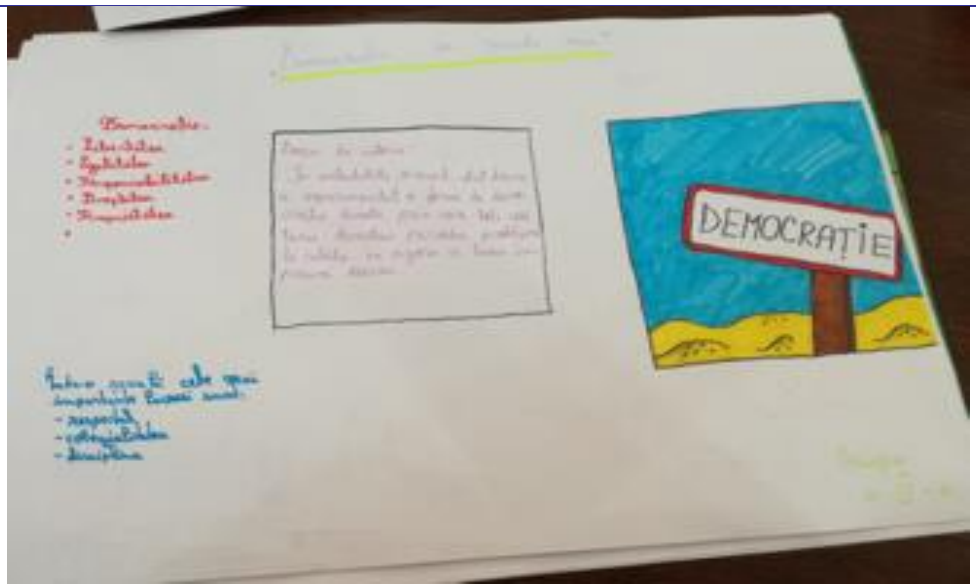

DIFERIȚI, DAR EGALI!

Unitatea de învățământ: Școala Gimnazială Nr. 46
Clasa: a VII-a C
Consilier școlar: BOBU VICTORIA

Grup țintă	X 🗀 Elevi clasa a VIIa 🗀 Părinți 🗀 Comunitate
Întrebare motivațională	De ce nu toți oamenii au aceleași condiții de viață? De ce nu toți copiii reușesc să obțină performanțe înalte?
Obiective	Activitatea îi va sprijini pe elevi: • să reflecteze asupra diversității întâlnite în școală/ comunitate/ societate • să analizeze situații concrete în care a fi diferit nu înseamnă "a fi defect" • să identifice modalități adecvate de a răspunde la diversitatea întâlnită în mediul școlar/ social
Strategii de acțiune	experiment psihopedagogic, joc de rol, problematizare, tehnici experiențiale, lucrul în echipă sau frontal, brainstorming
Resurse utilizate	post-it-uri cu descrierea succintă a unor situații diverse în care se pot afla unele persoane, hârtie glasată, lipici, foarfece, markere/ creioane colorate
Pași de urmat	1. Profesorul enunță obiectivele lecției. Împarte tuturor elevilor post-it-urile cu diversele situații în care se pot afla unii colegi. De exemplu, ești... un elev emigrant care a venit în România dintr-o țară arabă aflată în război, o persoană fără adăpost, un elev cu dizabilități, o persoană care este șomer și are ca sursă financiară doar alocația copiilor și ajutorul de șomaj, un părinte divorțat cu doi copii la școală etc. 2. După ce toți elevii au primit un post-it cu o situație prezentată se lasă elevilor un timp de 3 minute pentru a înțelege conținutul și pentru a reuși să se transpună în situația prezentată. Un voluntar va expune colegilor situația care este prezentată pe post-it și își exprimă emoțiile legate de această situație. Dacă și un alt(ă) coleg(ă) are aceleași emoții declanșate de situația de pe post-it se ridică și explică celorlalți situația menționată pe post-it-ul lui. 3. Se punctează următoarele concluzii, enunțate de către elevi: A fi diferit nu înseamnnă a fi defect și toți avem drepturi egale într-o școală democratică, iar cele mai importante valori sunt toleranța și empatia, respectul și încrederea. 4. Se face o ședință de brainstorming despre ce înseamnă *a fi diferit, dar egal.* Un voluntar a exemplificat că toți fulgii care acoperă iarna pământul sunt diferiți, fiecare picătură de apă, cristalizând sub o formă diferită, dar împreună formează o pătură

călduroasă pe timpul iernii. Un alt elev argumentează că și brazii sunt de diferite mărimi, forme și nuanțe (argintii, artificiali), dar în perioada Sarbătorilor de iarnă împodobesc casele oamenilor. Un alt voluntar explică faptul că toți copiii lumii indiferent de culoarea pielii, a părului, deși provin din medii defavorizate economic sau prezintă anumite dizabilități, toți pot învăța într-o școală democratică.

5. Elevii, împreună vor realiza lucrări care să ilustreze faptul că a fi diferit nu e greșit, lucrări cu care vor realiza o expoziție. Pe panoul expozițional din clasă, elevii și-au imaginat un tablou complex care să cuprindă diverse elemente. În acest sens, ei au realizat papuci de diferite mărimi și culori pe care i-au așezat la baza panoului pentru a ilustra că au înțeles ce înseamnă *a te pune în papucii altuia*, adică a înțelege ceea ce simte alt coleg, aflat într-o situație diferită de a lui. O altă grupă s-a mobilizat și au realizat hore de copii de diferite etnii sau dizabilități. În final, elevii au completat tabloul cu brazi tridimensionali de mărimi și culori diferite, precum și fulgi de diferite mărimi, forme și nuanțe pentru a ilustra principiul nediscriminării și egalității de șanse a tuturor elevilor într-o școală democratică, bazată pe valori autentice.

6. Produsele obținute în urma colaborării dintre colegii participanți la activitate sunt așezate pe panou. Elevii au colaborat la realizarea lucrărilor, au venit cu idei și inițiative de asamblare a elementelor de pe panou.

Analiza activităţii	Care este mesajul acestei activități? Ce emoții ați trăit atunci când ați fost „în papucii altei persoane”? Cum ne simțim atunci când suntem judecați pentru ceva care nu depinde de noi? Care este atitudinea potrivită în evaluarea și aprecierea persoanelor din jurul nostru? Care sunt atitudinile și comportamentele posibile ce vor suferi modificări în relaționarea din cadrul grupului de colegi și în activitatea școlară?
Concluzii	Discriminările, etichetările, marginalizările nu au ce căuta în spațiul școlar, căci a fi diferit nu înseamnă că ești greșit, defect. Comportamentele democratice din spațiul școlar se extind, apoi și în relaționarea din spațiul social, în interacțiunile cu ceilalți, contribuind major la dezvoltarea unei școli/ societăți democratice.
Bune practici în imagini	

DIFERIȚI, ÎMPREUNĂ PENTRU EGALITATE!

Unitatea de învățământ: Colegiul Național „Emil Racoviță”
Workshop cu părinții și comunitatea
Consilier școlar: Nicolescu Silvia

Grup țintă	☐ Elevi X ☐ Părinți X ☐ Comunitate
Întrebare motivațională	Cum să facem ca diferențele să nu mai constituie un factor de stres, mai popular spus, să nu mai sperie, într-un context în care teoretizăm aprecierea diversității?
Obiective	Activitatea îi va sprijini pe participanți: • să sensibilizeze părinții și comunitatea față de fenomenul lipsei de toleranță în școală și în societate • să promoveze elementele diversității și acordarea egalității de șanse • sa faciliteze incluziunea/ integrarea copiilor în școală, indiferent de rasă, etnie, statut socio-economic
Strategii de acțiune	metode art-creative, dezbatere, prezentare PPT, problematizare, tehnici experiențiale
Resurse utilizate	coli A4 colorate, markere/creioane colorate, videoproiector, laptop
Pași de urmat	1. Cuvânt introductiv al reprezentantului administrației publice locale, viceprimarul Sectorului 2. 2. Profesorul consilier prezintă obiectivele workshop-ului și face un scurt rezumat al activităților anterioare. 3. Dezbatere, pornind de la următoarea afirmație: *„Vulnerabilitățile ne definesc, asemenea însușirilor pozitive. Ele însele pot deveni plusuri în anumite situații de viață, experiența proprie ne-o dovedește, fiecăruia dintre noi, la un moment dat, punctele slabe ne-au dovedit, cât de puternici suntem”.* 4. Mama unui elev cu CES împărtășește experiențele trăite ca „părinte special” acasă, la locurile de joacă, precum și ca facilitator la școală. 5. Se distribuie participanților coli de flipchart și markere/ creioane colorate, fiind invitați să scrie și să deseneze mesaje antidiscriminare pe care ar dori să le transmită copiilor dumnealor. 6. Produsele obținute sunt explicate și analizate. De exemplu, „Ai răbdare cu cei din jurul tău și ei vor avea răbdare cu tine”, este mesajul mamei unui copil mai „grăbit să judece”, iar „Inimile noastre bat la fel” este mesajul unui părinte al cărui copil este coleg cu un elev cu CES. 7. Se revine la întrebarea „Cum să facem ca diferenţele să nu mai sperie într-un context în care teoretizăm aprecierea diversităţii?” Se discută câteva teorii, precum și modul în care ar trebui să le aplicăm, astfel încât să nu facem mai mult rău decât bine, deși există cele mai bune intenții. Se ajunge la concluzia

	că primul pas ar putea fi *aprofundarea capacității de a rezona afectiv-emoțional, pe care copiii noștri (și nu doar ei!!!) ar trebui* să o învețe odată cu mersul și cu limbajul articulat.
Analiza activității	Ce am putea face individual, dar și împreună pentru a atenua fenomenul lipsei de toleranță în școală și în societate? Cum credeți că puteți dezvolta empatia copiilor dvs.? Care este primul lucru pe care vă gândiți să-l împărtășiți copiilor, în urma participării la această activitate?
Concluzii	Este de dorit să-i învățăm pe copiii/ elevii noștri că etichetele lasă urme în sufletele persoanelor cu dizabilități și să le dezvoltăm empatia, toleranța pentru că, deși sunt diferiți, ei ne sunt egali. Totodată, bazele comportamentelor democratice se stabilesc în familie și se dezvoltă la școală/ societate.
Bune practici în imagini	

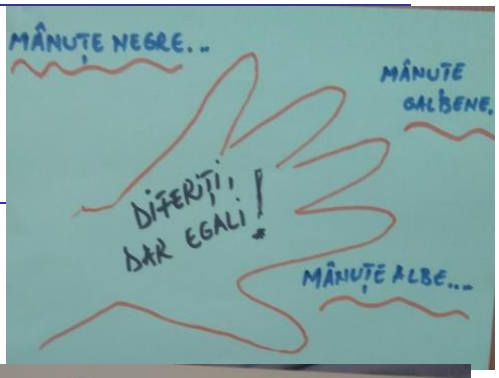

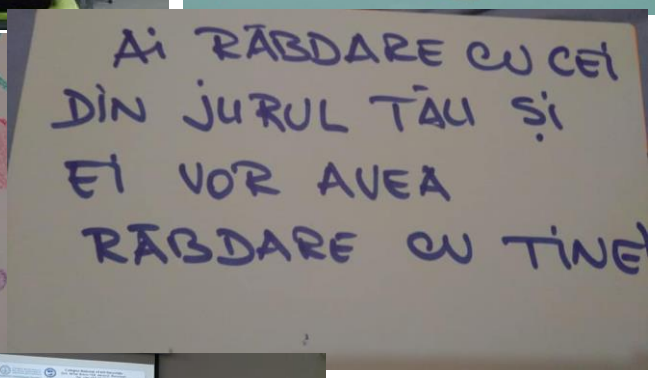

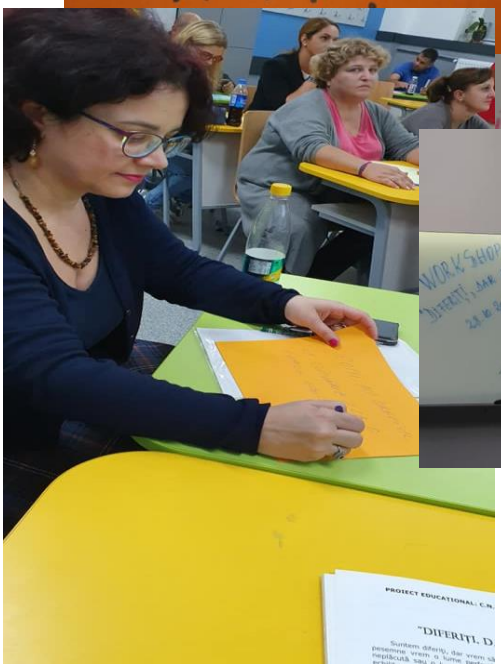

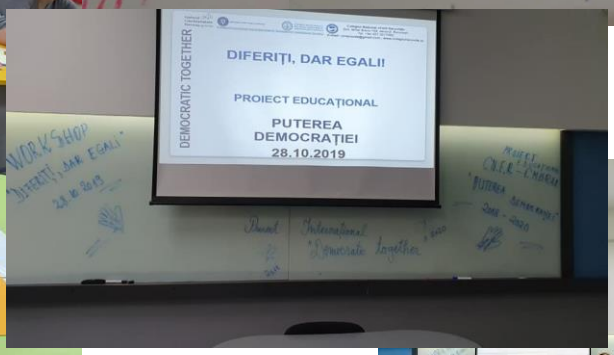

DIFERIȚI, DAR ÎMPREUNĂ

Unitatea de învățământ: Școala Gimnazială Nr. 25
Workshop cu părinții
Consilier școlar: Andrei Valentina

Grup țintă	☐ Elevi X ☐ Părinți ☐ Comunitate
Întrebare motivațională	Vi s-a întâmplat vreodată să vă simțiți judecați, pornind de la o situație în care v-ați găsit la un moment dat sau din cauza unor particularități fizice sau psihice?
Obiective	Activitatea îi va sprijini pe participanți: • să reflecteze cu privire la situații de discriminare întâlnite în școală/ societate • să identifice modalități adecvate de reacție la situații de discriminare • să coopereze pentru realizarea unor produse care să promoveze diversitatea • să analizeze soluțiile găsite pentru reducerea atitudinilor discriminative
Strategii de acțiune	problematizare, tehnici experiențiale, activități individuale și de grup
Resurse utilizate	videoproiector, coli de flipchart, hârtie glasată, creioane/ markere colorate, foarfece
Pași de urmat	1. Profesorul introduce obiectivele activității, în mod verbal sau pentru a fi vizibile, sunt scrise pe o coală de flipchart. 2. Se solicită participanților să identifice situații personale în care ei înșiși sau proprii copii au fost discriminați și marginalizați, din cauza unor situații particulare sau a unor particularități fizice/ psihologice pe care le prezintă. 3. Se discută experiențele fiecăruia, fără a critica sau a emite judecăți de valoare, interpretări, sfaturi, fiecare limitându-se să aducă în grup situații asemănătoare din experiența trăită la nivel personal. 4. În grupuri de 2-3 persoane se vor realiza planșe cu mesaje motivaționale care să încurajeze cooperarea și întrajutorarea și să limiteze discriminarea și marginalizarea. Se încurajează crearea unor mesaje cât mai emoționante și creative care să inspire comportamentele și atitudinile pro-democratice.

Analiza activităţii	Care este ideea transmisă prin intermediul acestei activități? Ce mesaje v-au creat emoții speciale? Care este atitudinea potrivită în evaluarea și aprecierea persoanelor din jurul nostru? Cum putem fi mai atenți la mesajele pe care le transmitem copiilor noștri? Ce schimbări imediate veți face în comportamentele zilnice?
Concluzii	Copiii învață cel mai mult de la adulții semnificativi, de la modul în care aceștia reacționează. Cu cât ne autoeducăm și suntem mai atenți la mesajele transmise de noi înșine copiilor noștri și celorlalți, cu atât mai mult și copiii vor fi mai atenți la propriul comportament, iar interacțiunile cu cei din jurul lor se vor îmbunătăți.
Bune practici în imagini	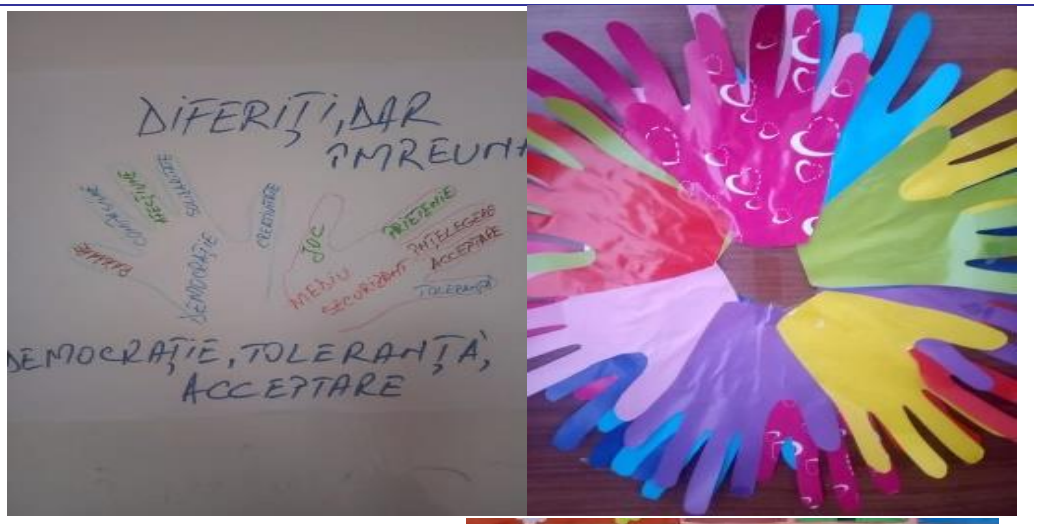

UNITATE ÎN DIVERSITATE

Unitatea de învățământ: Școala Gimnazială Petre Ghelmez
Clasa a VI-a A, a VI- B, cadre didactice
Consilier școlar: Anghel Alexandrina

Grup țintă	X ☐ Elevii claselor a VI-a A și a VI-a B ☐ Părinți X ☐ Comunitate
Întrebare motivațională	Cum este posibil ca diversitatea să inspire unitate? Ce legături găsiți între unitate și diversitate? În ce moduri este exprimată unitatea în diversitatea în jurul nostru: în natură, în casă, în familie, în grupul de prieteni?
Obiective	Activitatea îi va sprijini pe participanți: • să analizeze conceptele de unitate, diversitate • să aplice tehnici de dezvoltare a unității între persoane, prin respectarea diversității • să reflecteze asupra unor proverbe care explică unitatea în diversitate • să adopte atitudini deschise față de diferențele din jur ale persoanelor cu care interacționează
Strategii de acțiune	explicație, brainstorming, tehnici experiențiale, activități în perechi și frontale, lucrul în echipă
Resurse utilizate	coli de flipchart, coli de hârtie A4, ziare și reviste, creioane și markere colorate, lipici, scotch, scurte filmulețe
Pași de urmat	1. Exercițiul diversității și al unității. Se cere elevilor să îndoaie o coală de hârtie în mod repetat până când aceasta nu se mai poate îndoi. După fiecare îndoitură, copiii sunt invitați să rupă colțul din partea dreaptă, sus. În final, elevii vor despături coala de hârtie A4 și vor reflecta asupra produselor lor, prin căutarea de similitudini și diferențe. Împărțiți pe grupe, vor identifica semănări și diferențe, apoi vor împărtăși în grupul mare punctele lor de vedere și se discută pe margine acestora. Branstorming: Ce este unitatea/ Ce este diversitatea? Toate ideile sunt notate, apoi trecute prin filtrul analizelor critice. 2. Se continuă dialogul cu întrebări de reflecție care să ajute elevii să aprecieze mai mult diversitatea. De ce este diversitatea importantă? Care sunt dficultățile pe care le putem întâmpina într-un grup caracterizat ca fiind divers? Cum putem depăși aceste dificultăți cu rezultat win- win/ câștig- câștig?

3. În perechi, elevii și profesorii sunt încurajați să povestească despre o întâmplare concretă din viața lor referitoare la unitate și diversitate.

4. Elevii sunt invitați să învețe cât mai multe lucruri despre alte culturi sau religii și să împărtășească colegilor despre cele învățate în timpul călătoriilor făcute în alte țări reale sau imaginare. Se propune analizarea unui scurt filmuleț despre unitate și diversitate selectat de pe youtube.

5. Se creează un poster dedicat unității și diversității, pe care elevii și profesorii să aplice mesaje despre unitate și diversitate, remarcate în natură, familie, comunități, diferite organizații, domenii de activitate, relații interumane etc.

Analiza activităţii

Ce ați descoperit despre unitate și diversitate?
Care sunt aspectele comportamentale și atitudinale care se corelează în opinia dvs. cu unitatea și diversitatea? Cum simțiți unitatea? Dar diversitatea?
Cum se corelează cele două concepte în opinia dvs.?
Cum putem să le folosim pentru a fi într-o stare de bine cu noi înșine/însene?

Concluzii

Unitatea în diversitate reflectă bogăția culturală, de valori și de acțiune.

Acest principiu promovează pacea şi prosperitatea, acceptarea, demnitatea, deschiderea, solidaritatea umană, toleranța, buna înțelegere și starea de bine. Ideea susține respectul reciproc, cooperarea către un scop comun, pornind de la unicitatea fiecărei persoane. Recunoașterea diferențelor potențează valorizarea resurselor personale, cât și aspirația spre mai bine și spre dezvoltare continuă.

Bune practici în imagini

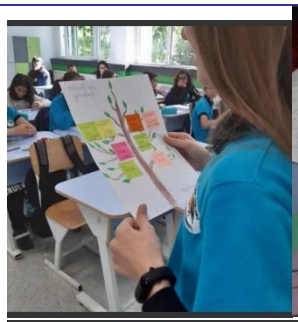

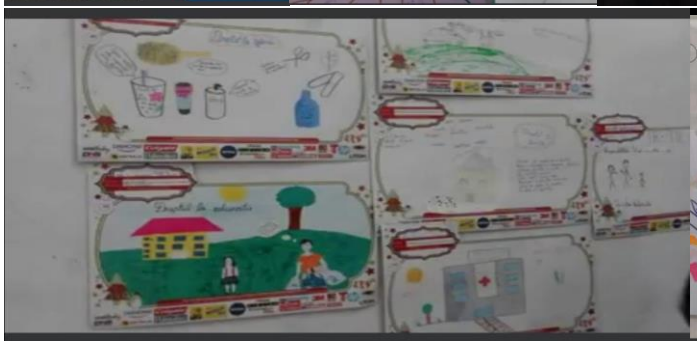

3.3. ACTIVITĂȚI DERULATE ÎN SECTORUL 3

FLOAREA DREPTURILOR MELE

Unitatea de învățământ: Școala Gimnazială Mihai Botez
Clasa: a VI-a C
Consilier școlar: Vasile Valentina

Grup țintă	X 🗀 Elevi clasele V-VIII 🗀 Părinți 🗀 Comunitate
Întrebare motivațională	Ce drept al persoanei este cel mai important pentru voi?
Obiective	Activitatea îi va sprijini pe elevi: • să conștientizeze importanța respectării drepturilor omului • să precizeze situații/ cazuri în care a fost nevoie să-și apere propriile drepturi sau pe ale altora • să comunice deschis despre drepturile personale
Strategii de acțiune	problematizare, activități frontale, fișă de lucru, exemplificare, convorbire, scurte dezbateri, explicația, reflecții personale
Resurse utilizate	fișă de lucru, Declarația universală a drepturile omului, Convenția ONU cu privire la drepturile copilului
Pași de urmat	1. Profesorul introduce obiectivele activității și accentuează importanța respectării drepturilor, dar și a responsabilităților/ îndatoririlor pe care le are orice individ. 2. Se discută diverse cazuri în care drepturile copilului sunt respectate sau încălcate. Elevii sunt rugați să dea exemple personale sau cunoscute din diverse domenii sau întâlnite în cazul altor persoane. 3. Profesorul distribuie fișa de lucru și roagă elevii să noteze pe aceasta care este cel important drept pe care consideră că-l are. Să se gândească, în special, de ce anume este cel mai important pentru ei, să transmită un mesaj privind respectarea acestuia și să deseneze simboluri ce îl pot reprezenta.
Analiza activităţii	Care este mesajul acestui exercițiu? V-a fost ușor/ greu să alegeți doar un singur drept și să dați exemple de respectare/ încălcare a acestuia? De ce este important să discutăm despre drepturi? Ce înseamnă pentru voi respectarea drepturilor?
Concluzii	Elevii au ales ca principale drepturi pe care și le doresc respectate, de exemplu: dreptul la educație, dreptul la asistență medicală, dreptul la informare și dreptul la o familie.

Str. Heliade Intre VII nr. 36, sector 2 București Tel./Fax : 021.23.23.071; 031.805.31.90 office.cmbrae@rdsmail.ro cmbrae_ro@yahoo.com www.cmbrae.ro

Fișă de lucru "DREPTUL MEU ESTE... "

Eu sunt_____

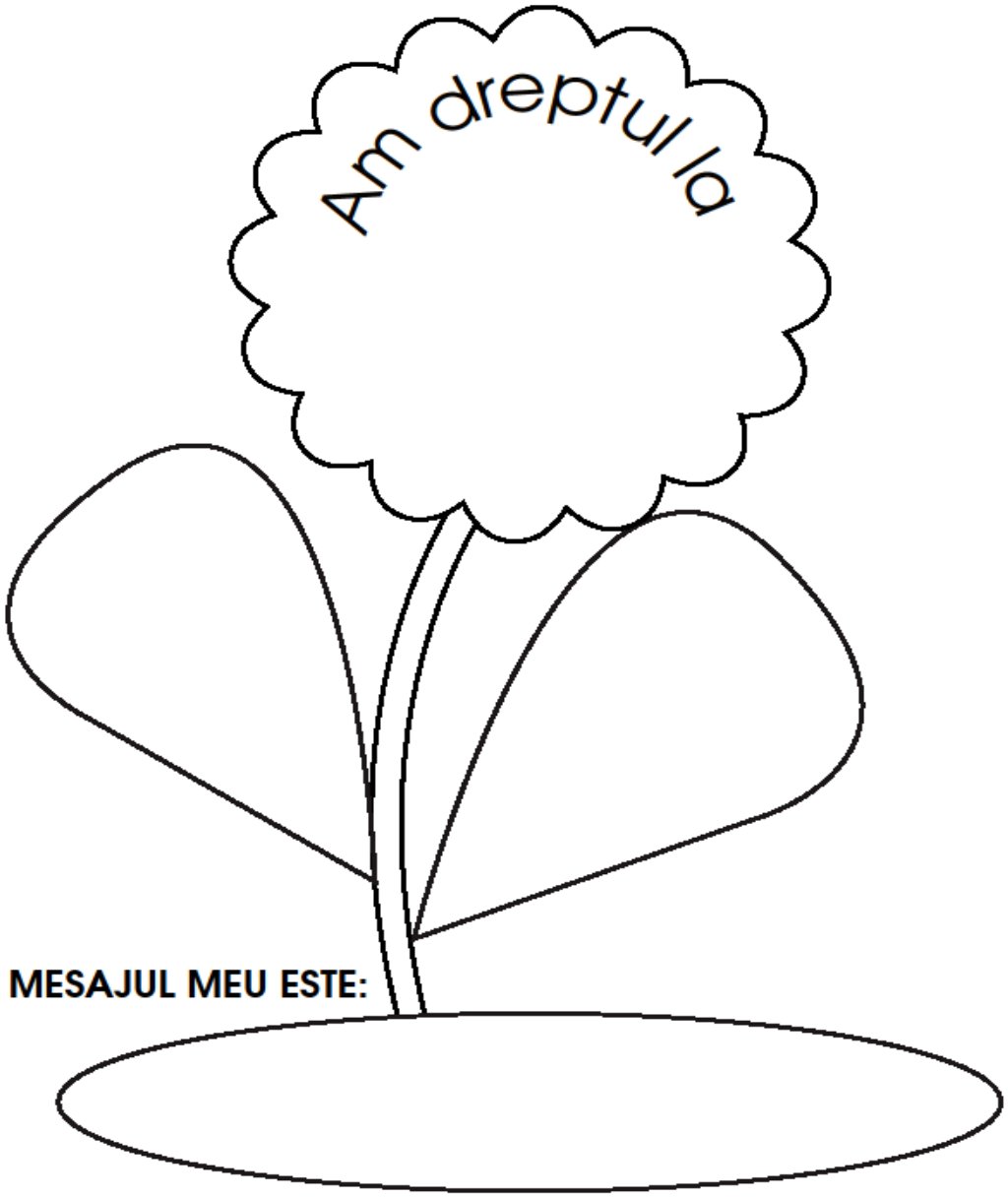

CARE SUNT DREPTURILE MELE?

Unitatea de învățământ: Colegiul Tehnic Mihai Bravu
Clasa: a IX-a E, a IX-a H, a XI-a H
Consilier școlar: Segărceanu Simona

Grup țintă	X 🗀 Elevi clasele IX -XI 🗀 Părinți 🗀 Comunitate
Întrebare motivațională	Vi s-a întâmplat vreodată să fiți puși într-o anumită situație și să nu vă cunoașteți drepturile?
Obiective	Activitatea îi va sprijini pe elevi: • să ajute elevii în procesul de înțelegere a drepturilor • să reflecteze asupra faptului că fiecare are dreptul să aibă opinii diferite în legătură cu o situație problematică, o provocare sau un conflict • să stabilească relațiile dintre drepturi și responsabilități/ obligații cu dreptul copilului la opinie
Strategii de acțiune	experiment psihopedagogic, joc de rol, problematizare, tehnici experiențiale, activități frontale, lucrul în echipă, învățare prin cooperare
Resurse utilizate	fișă de lucru (informări succinte despre legislația cu privire drepturile copilului)
Pași de urmat	1. Participanții se împart în grupe de câte 6 persoane. În grupurile create, câte 3 participanți discută fișa *Perspectiva A*, iar ceilalți 3 analizează cealaltă fișă de lucru, numită *Perspectiva B*. Fiecare minigrupă va discuta și va prezenta argumentele. 2. Minigrupele se reunesc, susținându-și punctul de vedere, dar cu argumente și exemple din viața personală. Apoi se inversează rolurile. 3. Se face prezentarea în mod frontal și se adresează întrebări, apoi se identifică punctele de vedere comune. 4. Poziția la care toți au aderat se prezintă ca fiind ideea comună. Este important ca această idee să fie din nou analizată în plen.
Analiza activităţii	Care este mesajul acestui exercițiu? Ați fost puși vreodată într-o asemenea postură? Cum ne simțim atunci când nu ni se respectă drepturile? Ce situații de viață putem asimila acestui experiment? Care este atitudinea potrivită în evaluarea și aprecierea drepturilor noastre?
Concluzii	Exercitarea acestor drepturi nu poate fi obiect al niciunui fel de restricții, altele decât cele impuse în conformitate cu legea și care sunt necesare într-o societate democratică,

în interesul securității naționale, al siguranței publice, cât și pentru respectarea drepturilor și libertăților fiecăruia.

Bune practici în imagini

IMPLICĂ-TE PENTRU PROMOVAREA DREPTURILOR!

Unitatea de învățământ: Școala Gimnazială Nr. 20
Clasa: a VII-a B
Consilier școlar: Ciobanu Diana

Grup țintă	X 🗀 Elevi clasa a VII-a 🗀 Părinți 🗀 Comunitate
Întrebare motivațională	Li se arată elevilor o bancnotă. Sunt întrebați care este valoarea acesteia. Se mototolește hârtia și sunt din nou întrebați elevii despre valoarea acesteia. Bancnota este aruncată pe jos și calcată în picioare. Se repetă întrebarea: Care este valoare bancnotei? Se discută despre constanța valorii bancnotei, oricât de mototolită ar fi, prin analogie cu valoarea ființei umane, indiferent de cultură, religie, etnie, gen etc.
Obiective	Activitatea îi va sprijini pe elevi: • să recunoască valoarea și demnitatea persoanei, cu multiple consecințe pentru o interelaționare pozitivă în societate • să conștientizeze importanța respectării drepturilor în comunitate • să explice semnificația drepturilor pentru funcționarea în mod sănătos și civilizat a unei comunități
Strategii de acțiune	lucru in echipă, problematizare, conversația euristică, dialog dirijat
Resurse utilizate	Convenția ONU pentru drepturile copilului, coli de flipchart, flori de hârtie, markere/ creioane colorate, fișă de lucru
Pași de urmat	1. Elevii vor fi împărţiţi în 4 grupe, fiecare grupă, urmând să discute pe marginea următoarelor cerinţe: • Toţi avem calităţi unice şi remarcabile. Cunoaşteţi pe cineva care are o calitate deosebită şi pe care o apreciaţi? Descrieţi persoana respectivă! • Toţi avem aptitudini diferite în domenii diferite. Puteţi numi cel puţin două persoane care au aptitudini mai puţin întâlnite? Argumentaţi alegerea voastră! • Este toată lumea la fel, egală? Suntem toţi perfect egali? Sunt solicitate să argumente pro şi contra. • Care este diferenţa între *A fi egal* şi *A avea drepturi egale*? Exprimați opinii cât mai creative. 2. Reprezentantul fiecărei grupe va prezenta în faţa celorlalţi elevi produsul muncii echipei sale. 3. Elevilor li se cere să-şi imagineze o lume în care nimeni nu respectă drepturile celorlalți şi unde oamenii nu sunt politicoşi unii ce ceilalţi! S-ar simţi liberi într-o astfel de lume?

4. Se discută diferențele între o lume cu drepturi („pace", „demnitate", „respect", „cooperare", „toleranță") și o lume fără drepturi („violență", „conflict", tensiuni", „război").
5. Se realizează flori cu mesaje, simboluri despre lumea cu drepturi și libertăți.
6. Elevii vor fi responsabilizați să observe cu atenție pe cei din jur și să facă o listă a drepturilor pe care le respectăm în relația cu ceilalți: colegii, profesorii, cât și membrii familiei.

Analiza activităţii

Ce ați învățat prin participarea la această activitate?
Ce puteți face concret ca să contribuiți la egalitatea de șanse și egalitatea în drepturi?
Ați fost în situația de a încălca drepturile personale sau pe ale cuiva?
Care este mesajul vostru pentru dreptul pe care-l doriți să fie respectat?
Cum ne simțim atunci când drepturile noastre sunt respectate?
Care sunt comportamentele potrivite pentru respectarea și recunoașterea drepturilor?

Concluzii

Drepturile atenționează asupra unor nevoi. E important să fim mereu atenți la nevoile celor din jur, fie ele materiale sau emoționale: respect, grijă, valorizare, încurajare. Când comunicăm și relaționăm cu cineva trebuie să ținem seama de demnitatea acelei persoane, având grijă ca relația cu aceasta să fie de egalitate. E adevărat că nu putem să-i ajutăm pe toți cei care au nevoie, dar orice ajutor poate aduce schimbări care pot da un nou curs vieții. Prin pași mărunți putem schimba lumea.

Bune practici în imagini

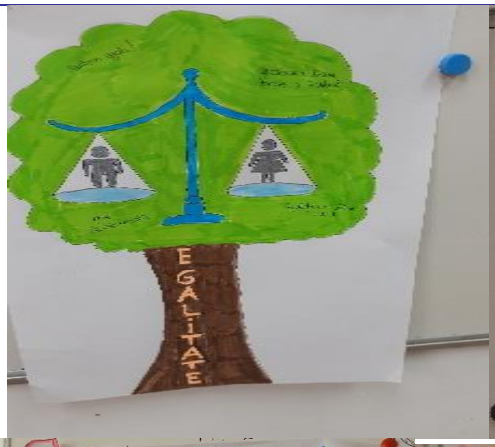

Str. Hellade Intre VII nr. 36, sector 2 București Tel./Fax : 021.23.23.071; 031.805.31.90 office.cmbrae@rdsmail.ro cmbrae_ro@yahoo.com www.cmbrae.ro

Fișă de lucru "FLORILE DREPTURILOR"

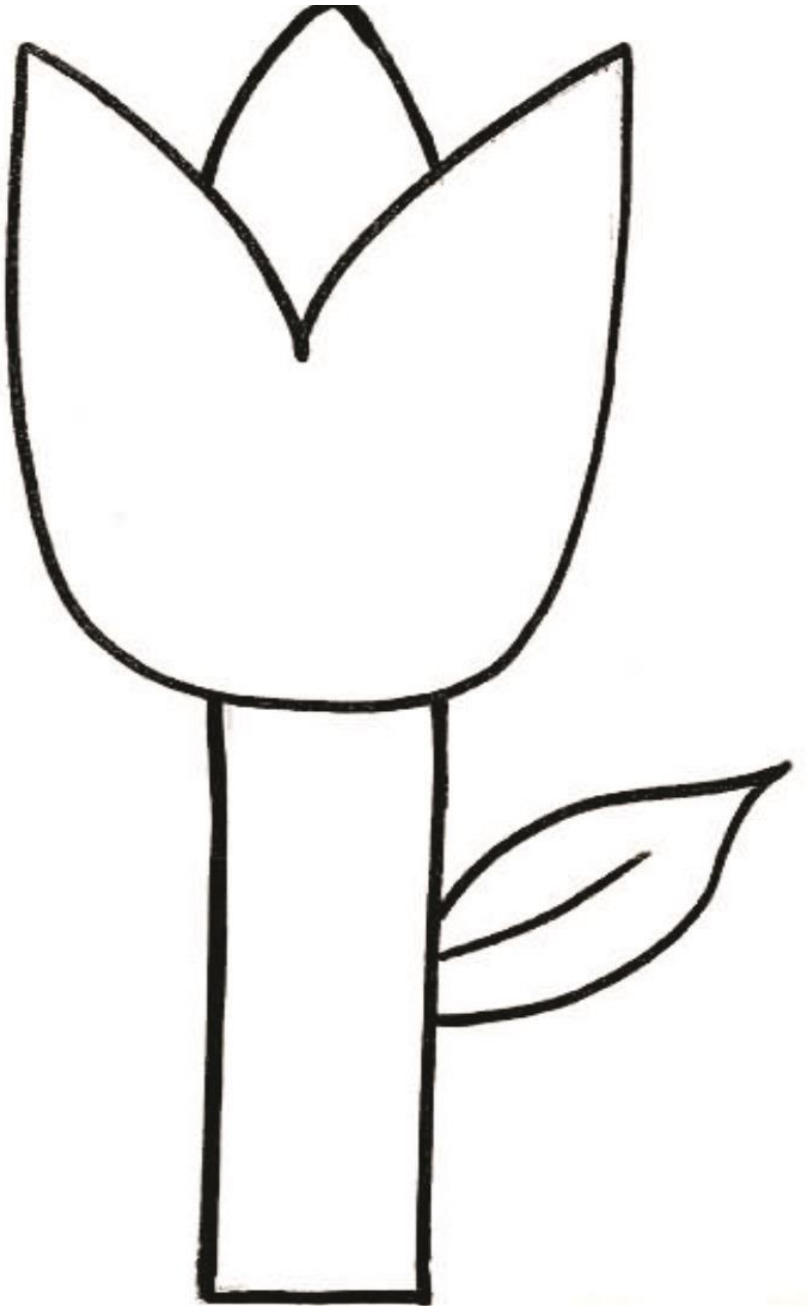

MESAJUL NOSTRU
ANTI-BULLYING ȘI PRIETENOS

Unitatea de învățământ: Școala Gimnazială Liviu Rebreanu
Clasa: a V-a A, a V-a C
Consilier școlar: Gunea Cristina

Grup țintă	X 🗀 Elevi clasa a V-a 🗀 Părinți 🗀 Comunitate
Întrebare motivațională	Te simți în siguranță la școală? Dacă ai caracteriza mediul școlar printr-un cuvânt, care ar fi acela? Ai fost vreodată implicat în acte de violență repetată și intenționată?
Obiective	Activitatea îi va sprijini pe elevi: • să conștientizeze importanța respectării dreptului la protecție împotriva violenței și abuzului • să crească nivelul de conștientizare asupra fenomenului bullying • să participe la crearea unui climat pozitiv, favorabil incluziunii la nivelul școlii
Strategii de acțiune	conversație, joc didactic, lucru in echipă, metode art-creative
Resurse utilizate	coli albe A4, markere/ creioane colorate, pixuri, loc de afișaj
Pași de urmat	1. Elevilor li se propune jocul *Ridică-te/ Stai jos*. La auzul afirmațiilor citite de profesor, elevii se vor ridica în picioare dacă răspunsul lor este DA sau vor rămâne așezați, în cazul în care răspunsul este NU. • *Ai fost jignit în mod repetat.* • *Ai lovit vreodată pe cineva.* • *Cineva te-a ironizat de multe ori.* • *Ai fost martor la bătăi între colegi.* • *Ți s-a pus o poreclă care te deranjează.* • *Ai spus ceva cu intenția de a răni pe cineva.* • *Cineva ți-a luat un obiect fără permisiunea ta.* 2.Se discută pe baza jocului și apoi se propune elevilor să construiască niște mesaje/ afișe/ postere adresate elevilor din clasele primare cu care împart sala de clasă, pentru a-i ajuta pe aceștia să se dezvolte într-un mediu școlar sigur pentru toți copiii. La final, lucrările copiilor se expun pe un perete al clasei.

Analiza activităţii	Cum v-ați simțit în timpul acestei activități? Cum puteți contribui la crearea unui mediu sigur pentru toți copiii? Care este mesajul vostru pentru respectarea dreptului la protecție împotriva violenței? Care sunt comportamentele potrivite pe care ar fi de dorit să le adoptăm cu toții în școală astfel încât să fie promovată o atmosferă de învățare pozitivă?
Concluzii	Crearea unui mediu de securitate pentru toți copiii este o condiție absolut necesară dezvoltării armonioase. Fiecare dintre noi poate contribui, adoptând comportamentele potrivite și respectând dreptul fiecăruia la protecție împotriva violenței și a agresiunilor de orice fel. Prin comunicare deschisă, non- judecată, caldă și calmă, fără adresări de tip jignitor sau discriminativ se promovează respectul și încrederea unii în ceilalți, atât de folositoare pentru învățare și dezvoltare personală armonioasă.
Bune practici în imagini	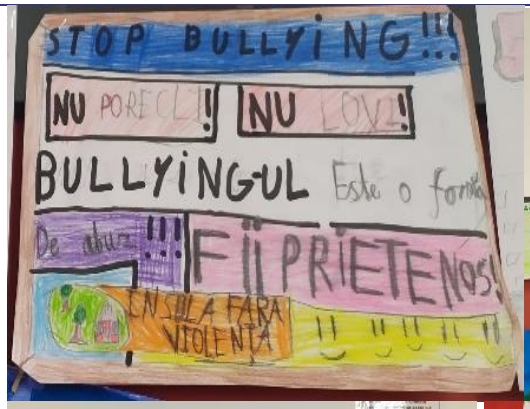

3.4. ACTIVITĂȚI DERULATE ÎN SECTORUL 4

MESAJE MOTIVAȚIONALE PENTRU TOLERANȚĂ ȘI INCLUZIUNE

Unitatea de învățământ: Liceul Tehnologic de Metrologie Traian Vuia
Clasa: a X-a A
Consilier școlar: Brebu Teodora

Grup țintă	X ☐ Elevi clasa a X-a ☐ Părinți ☐ Comunitate
Întrebare motivațională	Ați cunoscut un copil cu cerințe educaționale speciale (CES)? Ce puteți spune despre el? Ce ați învățat din această experiență?
Obiective	Activitatea îi va sprijini pe elevi: • să elaboreze mesaje motivaționale și îndemnuri pentru respectarea drepturilor copiilor cu CES • să construiască enunțuri despre toleranță și incluziune • să manifeste atitudini pro-democrație
Strategii de acțiune	lucrul în echipă, starbusting, conversația, explicația
Resurse utilizate	coli de flipchart, creioane și markere colorate
Pași de urmat	1. Elevii vor fi împărţiţi în 4 grupe, fiecare grupă, urmând să discute pe marginea următoarelor sarcini de lucru: • Copiii cu cerințe educaționale speciale (CES) au nevoie să învețe în școli care îi acceptă și îi susțin. • Suntem diferiți, dar diferențele dintre noi ne pot conduce pe drumul reușitei. • Drepturile nu se discută, indiferent de cine sau cum ești. • Fiecare dintre noi are datoria și responsabilitatea de a fi alături de cei care au nevoie. 2. Elevii găsesc cuvintele și simbolurile potrivite pentru a susține drepturile copiilor cu cerințe educaționale speciale (CES). 3. Se construiesc și se prezintă mesajele și simbolurile motivaționale.

Analiza activităţii	Ce ați câștigat ca urmare a participării la această activitate? Ce puteți face concret, în mod personal, ca să contribuiți la egalitatea de șanse și egalitatea în drepturi a acestor copii? Care este mesajul vostru în legătură cu dreptul care doriți să vă fie respectat?
Concluzii	Pentru a evolua împreună, pentru a fi beneficiarii unei societăți în care sunt respectate drepturile, avem responsabilitatea de a fi atenți și receptivi la nevoile celorlalți.
Bune practici în imagini	

Str. Hellade între VII nr. 36, sector 2 București Tel./Fax : 021.23.23.071; 031.805.31.90 office.cmbrae@rdsmail.ro cmbrae_ro@yahoo.com www.cmbrae.ro

Fișă de lucru "TOLERANȚĂ ȘI INCLUZIUNE"

Pornind de la experiențele elevilor cu CES, cunoscute de tine, analizează problematica incluziunii/ integrării școlare, răspunzând întrebărilor din imaginea de mai sus.

DESPRE TOLERANȚĂ, ÎMPREUNĂ PENTRU UN VIITOR COMUN

Unitatea de învățământ: Școala Gimnazială Nr. 113
Clasa: a IV-a
Consilier școlar: Daniela Beșliu

Grup țintă	X 🗀 Elevi clasa a IV-a 🗀 Părinți 🗀 Comunitate
Întrebare motivațională	Când ați fost toleranți ultima dată? Față de cine ați manifestat o atitudine tolerantă? De ce este important să fim toleranți? Cine este tolerant cu voi? Când aveți dificultăți în a fi toleranți?
Obiective	Activitatea îi va sprijini pe elevi: • să elaboreze mesaje adecvate ideii de toleranță și respect reciproc • să construiască enunțuri despre toleranță și despre dreptul de a fi tu însuți/ însăți în diferite contexte • să exerseze atitudini deschise și pro-democrație
Strategii de acțiune	lucru in echipă, poveste educativă, joc de rol
Resurse utilizate	Balul Florilor de Sigrid Laube (o poveste despre toleranță și acceptarea diferențelor), coli de flipchart, creioane/ markere colorate
Pași de urmat	1. Elevii ascultă povestea *Balul florilor* de Sigrid Laube, una dintre cele mai bune cărți pentru copii, premiată cu cea mai înaltă distincție la National Parenting Publications Awards (SUA). Se discută pe baza unor întrebări, care au legătură cu exprimarea unei atitudini de înțelegere, cum ar fi: • Ce fel de personaje are cartea? • Care v-au plăcut cel mai mult? • În ce constă îndrăzneala legumelor? • Ce comparații se fac între flori și legume? • Cum reușesc să se împrietenească, în cele din urmă? • Care au fost elementele cheie pentru a petrece o seară minunată împreună? 2. Elevii găsesc cuvintele și simbolurile potrivite pentru a susține ideea de toleranță și de libertate personală.

	3. Se realizează o expoziție de lucrări care cuprind cuvintele și simbolurile specifice noțiunilor de toleranță și libertate. 4. Pe baza unui consemn (doar aprecieri), se acordă feedback pozitiv, în mod reciproc. 5. Joc de rol, intitulat *Toleranța și intoleranța*. Două persoane se întâlnesc pe un pod, pe care nu se mai putea înainta. Doar una dintre ele paote avea acces. Cum se procedează? Se continuă jocul prin dialog și mișcare, până când se găsește o soluție câștigătoare între cele două personaje.
Analiza activităţii	Ce ați învățat despre toleranță și libertate în această activitate? Ce puteți face concret ca să contribuiți la cultivarea toleranței în grupurile voastre sociale, în cercul de prieteni? Cum v-ați simțit în timpul activității? Ce ați recomanda colegilor de clasă sau membrilor familiei ca să fie mai toleranți, dar în același timp să-și exprime libertatea personală?
Concluzii	Prin eforturi comune, toleranța va deveni normalitate pentru fiecare, mai ales dacă înțelegem că pentru fiecare persoană a fi tolerant înseamnă valori și seminificații diferite. A manifesta toleranță reprezintă o formă de a accepta diversitatea, frumusețea și unicitatea fiecăruia dintre noi. Acceptarea și toleranța se învață prin educație, comunicare, acces la cultură și un permanent antrenament al cunoașterii de sine.
Bune practici în imagini	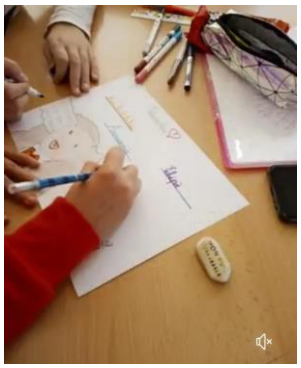 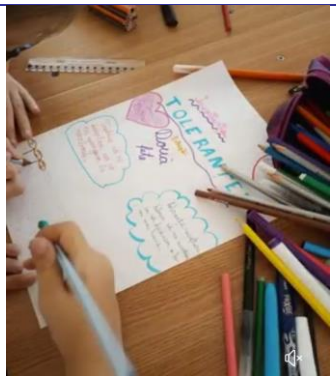 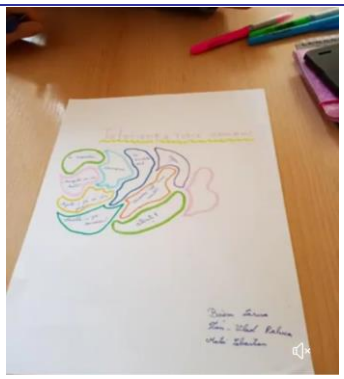

Balul florilor

după Sigrid Laube

Aflând că florile organizează un bal, carismaticul domn Conopidă şi domnişoara Morcov se decid să participe şi ei. Deşi celelalte legume i-au dezaprobat, considerând că ar trebui să stea cu cei de felul lor, aceştia pleacă încrezători la petrecere.

- *Mă duc la Balul florilor, dădu de veste într-o zi domnul Conopidă. Mergeţi şi voi?*
- *La Balul florilor? foşni Ceapa uimită. Dar de ce mai există petrecerea noastră, a legumelor? E mult mai distractivă!*
- *Mai bine rămâi cu cei de seama ta, se foi salata. Aici e locul tău şi aşa sunt rânduite lucrurile.*
- *Nu ştiu ce aveţi cu toate florile, oftă trist domnul Conopidă. Mi-ar plăcea să merg la balul lor. Dar de unul singur nu îndrăznesc…*
- *Eu n-am nimic împotriva florilor, doar că arată diferit şi uneori nu miros atât de bine ca noi, spuse şi domnişoara Morcov.*

Tăcu îngândurată câteva clipe.

- *Ştii ceva? Vin cu tine! Se decise ea deodată, dând veselă din codiţele-i verzi.*

Sala era înmiresmată fremăta şi răsuna de cântece. Domnul Levănțică parfumat şi elegant dansa plin de însufleţire cu o Roza răpitoare, rotindu-se, iar şi iar, prin toată sala.

Domnul Conopidă şi domnişoara Morcov, pătrunseră în sala de bal. Se amestecară printre dansatori. O Brumarea elegantă se retrase grăbită din faţa lor. Fără să vrea călcară pe Iederă, care se întinsese prea mult.

- *De-ar fi măcar buruieni, medita Glicina, buruienile înfloresc aproape ca noi, apoi tăcu uimită.*

Domnul Conopidă şi domnişoara Morcov erau chiar în mijlocul ringului! Cu eleganța-i obișnuită, cavalerul Conopidă își invită însoțitoarea la dans.

Începură cu săltăreața Rumbă-a-boabelor-de-fasole şi sala se învioră brusc. Apoi Tangoul-castraveților îi cuceri pe toți. Domnul Conopidă şi domnișoara Morcov parcă pluteau… Iar la final, îndrăznețul Pepperoni-cha-cha-cha! Domnişoara Morcov abia mai răsufla, dar îl urmase pas cu pas pe domnul Conopidă. Nu se mai împiedicaseră niciodată! Fără să vrea, florile izbucniră-n aplauze!

În cele din urmă, florile şi legumele se împrieteniră şi petrecură o seară minunată, dansând împreună.

ȘCOALA DEMOCRATICĂ, ȘCOALA VIITORULUI

Unitatea de învățământ: Școala Gimnazială Emil Racoviță
Clasa: a V-a A
Consilier școlar: Cora Aprozeanu

Grup țintă	X ☐ Elevi clasa a V-a ☐ Părinți ☐ Comunitate
Întrebare motivațională	Ce înseamnă democrație? Dar o școală democratică?
Obiective	Activitatea îi va sprijini pe elevi: • să folosească un vocabular adecvat temelor despre democrație, drepturi și îndatoriri/ obligații/ responsabilități în mediul școlar • să manifeste interes pentru studiul aprofundat al temelor despre democrație • să adopte atitudini pro-democrație acasă, pe stradă, la școală, în comunitate
Strategii de acțiune	lucrul în echipă, dezbatere liberă, conversație euristică, explicația, colaj
Resurse utilizate	coli de flipchart, markere/ creioane colorate, fișă de lucru, ziare, reviste, lipici, scotch, foarfece, materiale textile, crenguțe, nasturi etc.
Pași de urmat	1. Elevii sunt invitați să participe la jocul numit *Coșul cu idei bune*. Fiecare copil pune în coș o idee, un cuvânt și un simbol grafic desenat, pornind de la tema propusă: *Școala democratică, școala viitorului.* 2. În echipe, elevii vor lua din coș, idei și desene care aparțin colegilor/ colegelor și vor încerca să realizeze mesaje și afișe pe tema propusă. 3. Pe baza informațiilor obținute în etapa anterioară, elevii concep o poveste, pornind de la titlul: *Democrație și respect în școala mea.* 4. Suplimentar, practicând învățarea prin cooperare și lucrând în echipe, elevii vor crea un spațiu tridimensional, dedicat școlii democratice, școlii viitorului.
Analiza activității	Ce ați remarcat deosebit în activitatea la care ați parrticipat? Cum arată o școală democratică? Care sunt regulile, activitățile, relațile propice într-o școală democratică? Ce credeți, viitorul va fi al democrației?
Concluzii	Democrația în societate se reflectă în mediul școlar, în fiecare dintre situațiile de învățare comportamentală specifice acestuia. O școală democratică este o comunitate unde se practică educația pentru drepturile omului, este centrată pe valori, cooperare, comunicare,

implicare și evidențiază disciplina pozitivă. Accentul este pus pe drepturi și responsabilități, participare activă, valorizarea diversității.

Bune practici în imagini

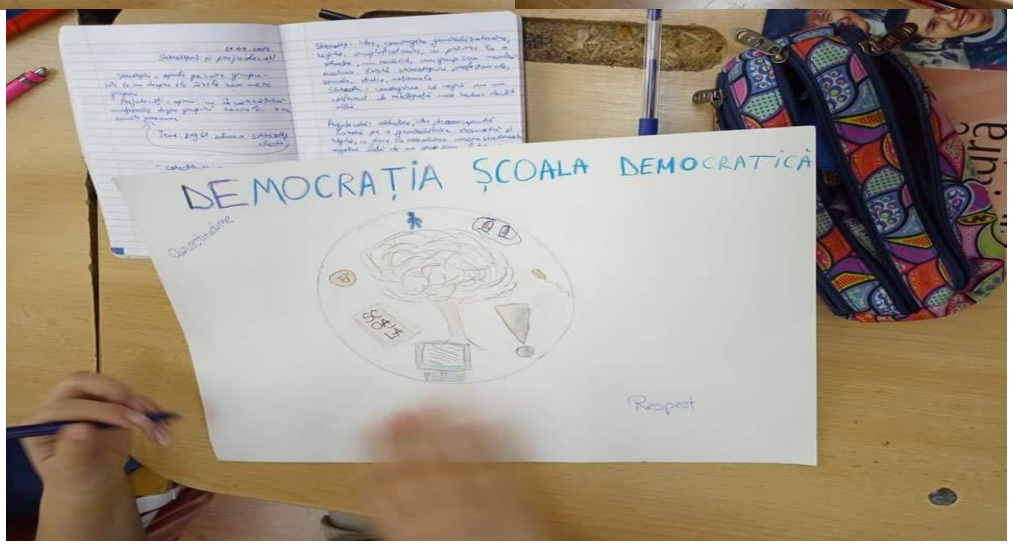

Str. Heliade Intre VII nr. 36, sector 2 București Tel./Fax : 021.23.23.071; 031.805.31.90 office.cmbrae@rdsmail.ro cmbrae_ro@yahoo.com www.cmbrae.ro

Fișa de lucru "Coșul cu idei bune"

DEMOCRAȚIE! ÎMPREUNĂ!

Unitatea de învățământ: Școala Gimnazială Nr. 190
Clasa: a VI-a A
Consilier școlar: Ionela Stan

Grup țintă	X ☐ Elevi clasa a VI-a ☐ Părinți ☐ Comunitate
Întrebare motivațională	La ce vă gândiți prima dată, atunci când auziți cuvântul democrație la televizor? La ce vă gândiți prima dată, atunci când auziți cuvântul democrație la școală?
Obiective	Activitatea îi va sprijini pe elevi: • să utilizeze un vocabular adecvat temelor despre democrație, drepturi și îndatoriri în mediul școlar • să manifeste interes pentru studiul aprofundat al temelor despre democrație • să exerseze atitudini pro-democratice
Strategii de acțiune	lucru in echipă, metoda ciorchinelui, conversația, explicația
Resurse utilizate	coli de flipchart, markere și creioane colorate, fișă de lucru
Pași de urmat	1. Pornind de la imaginea din fișa de lucru, în echipe, elevii vor elabora mesaje despre democrație. 2. Se discută principalele drepturi ale cetățenilor într-o societate democratică, dar și îndatoririle/ responsabilitățile acestora. 3. Elevii comentează afirmația: *Democrația te învață necesitatea de a te înclina în fața unor puncte de vedere diferite de ale tale. (Winston Churchill)*
Analiza activităţii	Ce ați învățat despre democrație prin participarea la această activitate? Cum v-ați simțit, descoperind idei noi despre democrație? Ce simțiți în ceea ce privește relația personală cu democrația? Care sunt cele mai importante 3 comportamente pe care le-ai face pentru a îmbunătăți democrația în școala ta?
Concluzii	Fiecare persoană are nevoie să înțeleagă de ce drepturile sale încetează acolo unde încep drepturile altei persoane. Doar așa putem vorbi despre o democrație autentică și despre toleranță ca despre o valoare firească într-o societate civilizată, în care drepturile omului sunt respectate și care contribuie la dezvoltarea armonioasă a personalității.

Str. Hellade între VII nr. 36, sector 2 București Tel./Fax : 021.23.23.071; 031.805.31.90 office.cmbrae@rdsmail.ro cmbrae_ro@yahoo.com www.cmbrae.ro

Bune practici în imagini

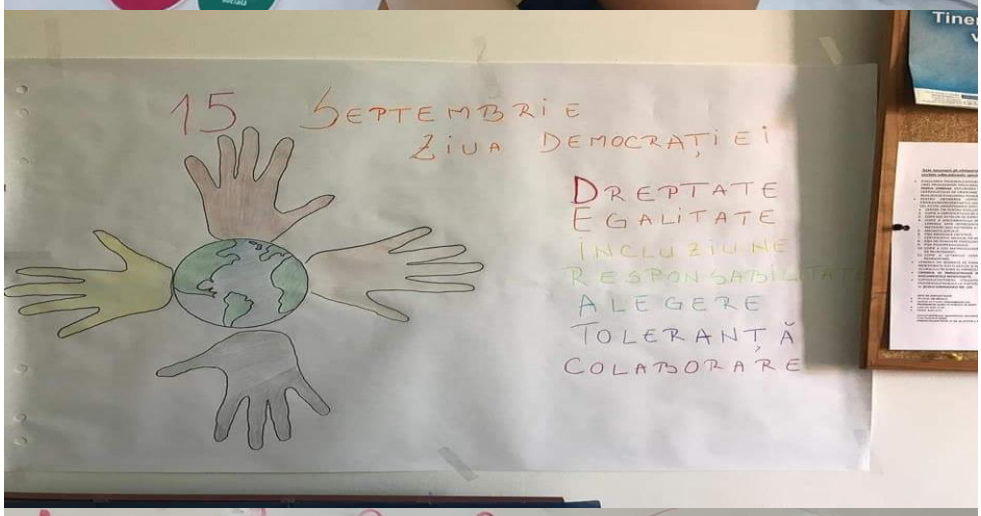

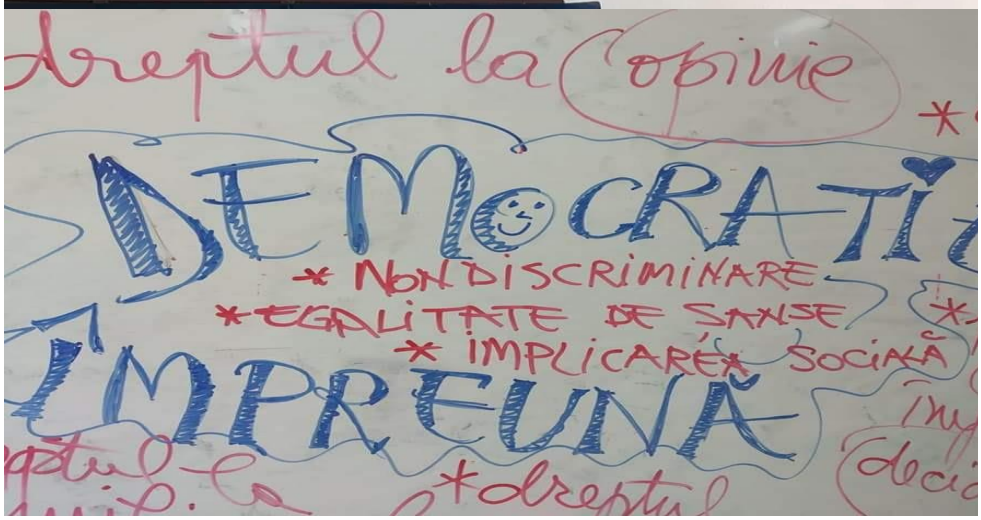

Fișa de lucru "Ciorchinele"

1. **Analizați imaginea, apoi discutați în echipe, despre ceea ce vă inspiră!**

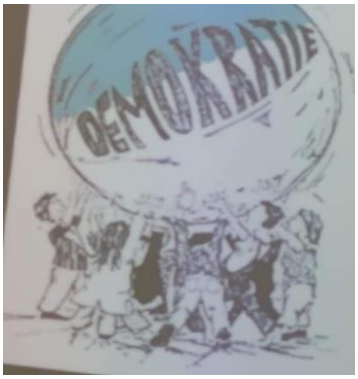

2. **Completați individual, folosind expresii și cuvinte potrivite, pornind de la conceptele descoperite anterior.**

- LIBERTATE
- RESPONSABILITATE
- DEMOCRAȚIE
- DREPTURI
- EGALITATE DE ȘANSE
- EDUCAȚIE CIVICĂ

3.5. ACTIVITĂȚI DERULATE ÎN SECTORUL 5

CERCURILE COLORATE

Unitatea de învățământ: Școala Gimnazială Nr. 103
Clasa: a VI-a A
Consilier școlar: Ion Camelia

Grup țintă	X ☐ Elevi clasa a VI-a ☐Părinți ☐ Comunitate
Întrebare motivațională	Vi s-a întâmplat vreodată să judecați pe cineva după imaginea pe care o afișează, fără să cunoașteți detalii despre situația reală în care se află persoana respectivă?
Obiective	Activitatea îi va sprijini pe elevi: • să identifice posibile situații de discriminare întâlnite în viața de zi cu zi • să explice, într-un mod personal, diferențele și asemănările existente între oameni • să experimenteze în mod direct o situație de discriminare, intoleranță, astfel încât să-și dezvolte empatia
Strategii de acțiune	problematizare, joc de rol, dezbatere, explicația, lucrul în echipe, învățare prin cooperare
Resurse utilizate	cercuri din carton colorat, fișe de lucru, coli A4, markere/ creioane colorate
Pași de urmat	1. Profesorul prezintă tema activității și obiectivele acesteia. 2. Elevii sunt rugați să se împartă aleator în patru grupe. 3. Fiecărui grup îi va fi desemnată câte o culoare, în baza căreia vor fi tratați într-un fel sau altul, în funcție de culoarea primită: • primul grup va beneficia de un tratament preferențial • al doilea grup va experimenta un tratament discriminator, dezavantajat • al treilea grup va fi tratat într-un mod neutru, ignorant • al patrulea grup va fi tratat într-un mod obișnuit, așa cum se întâmplă în viața de zi cu zi 4. Se împart fișele de lucru cu situațiile specifice fiecărui cerc colorat primit: primul grup primește informații suplimentare despre o anumită activitate ce va avea loc în școală, al doilea grup nu este anunțat despre activitatea ce va

	avea loc, al treilea grup este anunțat cu întârziere despre activitate, iar al patrulea grup citește informația de pe site-ul școlii. 5. Elevii vor dezbate situațiile în funcție de cercul colorat primit și vor nota concluziile în urma experimentării situației primite. 6. Se dezbat concluziile și diferențele dintre situații. Grupurile își prezintă concluziile și felul în care s-au simțit în urma experimentării situației primite, iar apoi se pot inversa rolurile într-un mod aleatoriu, pentru ca fiecare grup să poată experimenta pe rând situațiile respective.
Analiza activităţii	Ați experimentat situații asemănătoare în viața de zi cu zi? Cum v-ați simțit atunci când ați primit mai multe sau mai puține beneficii comparativ cu colegii voștri? Este corect ca un grup să beneficieze de tratament preferențial? Care este atitudinea potrivită în evaluarea și aprecierea unor astfel de situații? Care ar putea fi mesajul acestei activități?
Concluzii	Discriminarea este tratamentul favorabil sau nefavorabil existent între persoane. Totuși, înainte de a judeca sau de a pune etichete, este bine să cunoaștem toate datele problemei și detaliile situației, să respectăm diferențele, să le acceptăm și să ne punem în locul celuilalt pentru a putea experimenta ce anume am simți noi dacă am fi în situația respectivă. Toate acestea reprezintă un prim pas în dezvoltarea unor comportamente democratice.
Bune practici în imagini	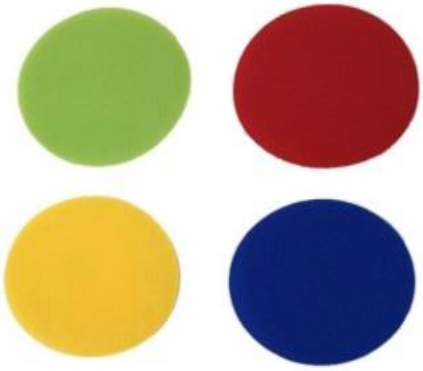

JOS CU STEREOTIPURILE!

Unitatea de învățământ: Colegiul Economic Viilor
Clasa: a IX-a B
Consilier școlar: Cristescu Rodica

Grup țintă	X ☐ Elevi clasa a IX-a ☐ Părinți ☐ Comunitate
Întrebare motivațională	Vi s-a întâmplat vreodată să judecați pe cineva pentru rezultatul obținut, fără să cunoașteți detalii despre situația reală în care acesta/ aceasta se află?
Obiective	Activitatea îi va sprijini pe elevi: • să definească stereotipul pe baza informațiilor din mass-media și a propriei experiențe de viață • să exemplifice stereotipuri obișnuite • să identifice sursele care generează stereotipuri în rândul oamenilor • să analizeze consecințele stereotipurilor
Strategii de acțiune	conversația euristică, problematizarea, explicația, jocul de rol
Resurse utilizate	fișe de lucru, coli A4, instrumente de scris, post-it-uri
Pași de urmat	1. Profesorul anunță tema și obiectivele aferente acesteia prin următorul citat, pe care-l scrie pe tablă/ flipchart: *„Este mai ușor să dezintegrezi un atom decât o prejudecată" (Albert Einstein)* 2. Profesorul împarte fiecărui elev o coală de hârtie A4 și le spune acestora că nu este permis să se uite unii la alți. Sugerează elevilor să ia în mână foaia de hârtie, să o împăturească în două și să rupă colțul din dreapta sus al hârtiei. Apoi, să o împăturească iarași în două și să detașeze colţul din dreapta sus al hârtiei. Să împăturească foaia din nou și să rupă colțul din dreapta sus al hârtiei, apoi să desfacă foaia de hârtie. Profesorul cere elevilor să observe asemănări și deosebiri între hârtiile lor și adresează următoarea întrebare: Dacă colile de hârtie ale altor elevi sunt diferite față de a mea înseamnă că acei elevi sunt oameni răi? 3. Profesorul întreabă elevii să spună la ce îi trimite gândul atunci când aud cuvântul stereotip? Pe baza răspunsurilor date, profesorul concluzionează: Stereotipul este o idee preconceptă, neîntemeiată pe date exacte sau precise, care se impune membrilor unui grup. Practic, stereotipul reprezintă credința că

	toți membrii unui grup sunt la fel și că între ei nu există deosebiri individuale. De exemplu: *Adolescenţii nu-i respectă pe cei mai în vârstă, Toate femeile conduc prost autoturismul, Toţi avocaţii sunt lacomi etc.* 4. Profesorul întreabă elevii care cred că este sursa stereotipurilor, de unde vin stereotipurile? Acestea pot apărea din mass-media, din poveşti, din poze, din experiențele personale. Împarte post-it-uri elevilor, rugându-i să scrie ce stereotipuri folosesc despre ei sau despre un anumit grup, cum ar fi: stereotipuri despre grupuri etnice, despre adolescenţi, despre persoane cu dizabilităţi, despre bătrâni etc. Elevii sunt rugați să lipească pe tablă aceste bilețele care conțin propriile opinii. 5. Profesorul selectează cele mai cunoscute stereotipuri și alege 3-5 elevi cărora le lipește pe spate câte un stereotip, fără ca aceștia să știe ce stereotip poartă. Acești elevi se vor plimba prin clasă, iar ceilalți elevi se vor raporta la ei prin cuvinte sau gesturi, ca și când ar reprezenta cu adevărat stereotipul pe care îl poartă pe etichetă. 6. Se propune o discuție liberă despre felul în care ne simțim când suntem tratați conform unor anumite etichete și ce modalități există pentru diminuarea sau combaterea acestora. Profesorul conchide: Acum aveți ocazia de a vă elibera de aceste stereotipuri, rupându-le în bucăți și aruncându-le la coșul de gunoi.
Analiza activităţii	Care a fost mesajul acestui exercițiu? Ați fost vreodată etichetați? Cum ne simțim atunci când suntem etichetați? Ce aspecte din viață ne sunt afectate dacă suntem etichetați? Ce comportamente prosociale adoptăm pentru a preveni discriminarea, etichetarea?
Concluzii	Fiecare ar trebui să cunoască caracteristicile persoanelor înainte de a le judeca. În perioada adolescenței există tendința ironiilor, a etichetărilor și a delimitărilor de unele persoane, dar, adolescentul poate depăși aceste tendințe prin atitudini de respect, toleranță și acceptare. Programele de educație democratică prin exerciții de autocunoaștere și intercunoaștere contribuie la dezvoltarea unor abilități și atitudini corecte față de sine și față de ceilalți.
Bune practici în imagini	

Fișa de lucru "Jos cu stereotipurile"

Stereotip	Comportament prosocial

DIFERIȚI SAU ASEMĂNĂTORI?

Unitatea de învățământ: Școala Gimnazială George Călinescu
Clasa: a VII-a B
Consilier școlar: Ștefan Claudia Simona

Grup țintă	X ☐ Elevi clasa a VII-a ☐ Părinți ☐ Comunitate
Întrebare motivațională	Cine are mai multe drepturi dintre noi doi? Tu ești diferit de mine?
Obiective	Activitatea îi va sprijini pe elevi: • să descopere diferențele și asemănările dintre oameni • să aprecieze diferențele și asemănările dintre oameni • să exprime opinii personale despre drepturi și diversitate • să manifeste încredere în sine, chiar dacă sunt diferiți față de majoritatea la care se raportează într-o analiză
Strategii de acțiune	joc de rol, problematizare, tehnici experiențiale, lucrul frontal
Resurse utilizate	coli de hârtie A4, markere/ creioane colorate, foarfece
Pași de urmat	1. Profesorul introduce obiectivele activității, apoi îi roagă pe elevi să se grupeze în funcție de răspunsul personal la întrebările auzite, cum ar fi: *Ești fată? Știi ce meserie/ profesie vrei să practici? Îți place să călătorești? Îți place matematica? Preferi să mergi la munte? Respiri? Ai unghii la degete? etc.* 2. Se analizează, împreună cu copiii, alegerile făcute: ce anume i-a diferențiat de unii colegi, ce i-a făcut pe toți asemănători, când s-au simțit mai bine. 3. Se introduce următoarea sarcină. Elevii sunt împărțiți în grupuri de câte 5. Pe o coală de hârtie, fiecare grup trebuie să noteze trei exemple de situații în care este plăcut să fii asemănător cu alte persoane și trei exemple de situații în care este plăcut să fii diferit de alte persoane. Fiecare grup trebuie să motiveze răspunsurile date. 4. Profesorul cere grupurilor să găsească trei exemple de situații în care este neplăcut să fii diferit de alții și ce sentimente se creează în astfel de situații. 5. În pasul următor, elevii sunt rugați să identifice ce grupuri de persoane „diferite" sunt uneori prost tratate și de către cine. 6. Se discută despre drepturile care ar putea fi încălcate în cazurile prezentate. Grupurile sunt rugate să prezinte aceste drepturi sub formă de statui vii.

Analiza activităţii	Care sunt beneficiile faptului că suntem diferiți? Dar asemănători? Care sunt consecințele faptului că suntem diferiți? Ați experimentat vreodată aceste consecințe? Cum v-ati comportat în astfel de situații? Ce emoții ați simțit în momentul în care ceilalți v-au judecat în funcție de diferențe? Care este comportamentul potrivit și atitudinea potrivită în raport cu peroanele din jurul nostru atunci când acestea sunt diferite de noi?
Concluzii	Diversitatea implică respectul pentru diferențe și aprecierea acestora. Diferiți sau asemănători, toți avem aceleași drepturi indiferent de vârstă, sex, gen, religie, etnie, rasă etc. Recunoașterea drepturilor egale tuturor oamenilor de pe planeta noastră reprezintă baza libertății, dreptății și păcii în lume.
Bune practici în imagini	

COPACUL DREPTURILOR COPIILOR

Unitatea de învățământ: Școala Gimnazială Nr. 280
Clasa: a VII-a B
Consilier școlar: Filip Elena Violeta

Grup țintă	X ☐ Elevi clasa a VII-a B ☐ Părinți ☐ Comunitate
Întrebare motivațională	V-ați gândit vreodată care sunt drepturile și responsabilitățile voastre acum, în minunata perioadă a copilăriei?
Obiective	Activitatea îi va sprijini pe elevi: • să identifice drepturile copiilor • să descrie drepturile identificate • să identifice responsabilitățile pe care le au, derivate din drepturile descrise anterior • să găsească soluții pentru rezolvarea unor situații de nerespectare a drepturilor copiilor, desprinse din experiența personală • să identifice persoanele sau instituțiile la care pot apela în situații de încălcare a drepturilor copiilor
Strategii de acțiune	brainstorming, problematizare, tehnici experiențiale, activități frontale
Resurse utilizate	post-it-uri de diverse culori, markere/ creioane coloarte, tablă magnetică, afișe
Strategii de acțiune	1. Profesorul introduce obiectivele activității. Se împart elevilor post-it-uri și markere/ creioane colorate. 2. Se solicită elevilor să noteze pe fiecare post-it un drept pe care îl consideră important pentru ei. 3. Profesorul desenează pe tablă un copac. Elevii sunt invitați să atașeze în copac post-it-urile completate conform sarcinii, simultan cu verbalizarea și descrierea succintă a conținutului post-it-ului. 4. După ce toți elevii au enunțat drepturile pe care ei le consideră importante, li se împart din nou post-it-uri și li se cere să scrie o responsabilitate care derivă din drepturile enunțate anterior. Pe măsură ce finalizează, elevii ies la tablă și atașează în copac post-it-urile completate. Se verbalizează responsabilitățile pe care ai le-au identificat, în fața clasei. 5. Frontal, elevii discută despre drepturile pe care le au, dar sunt încălcate, la școală, acasă sau în diverse contexte sociale. Împreună se identifică soluții pentru rezolvarea acestor situații. 6. Se organizează un moment de reflecție la care elevii vor răspunde pe baza experiențelor personale. Toate ideile se vor nota pe tablă/ flipchart.

	• Ce fac concret în această situație? • La cine apelez dacă aflu de o situație de încălcare a drepturilor copiilor sau dacă mi se întâmplă chiar mie? • Cum identificați soluțiile?
Analiza activităţii	• Cum a fost să identificați drepturile copiilor? Dar responsabilitățile? A fost mai ușor să găsiți drepturile sau responsabilitățile? • Ați fost puși vreodată într-o situație de nerespectare a unui drept? Ați asistat la vreuna de acest gen? Ce ați făcut? • Cum ne simțim atunci când nu ne sunt respectate drepturile? • Care este mesajul pe care ați vrea să-l transmiteți copiilor de pretutindeni în legătură cu drepturile și responsabilitățile lor?
Concluzii	Toți copiii, indiferent de vârstă, sex, rasă, religie, rasă etc. au drepturi, dar și responsabilități pe care să le conștientizeze. În cazul nerespectării acestora, ei pot apela la instituții speciale sau la persoane specializate care-i pot ajuta, astfel încât să reșațiii armonioase cu ei înșiși, cât și cu ceilalți.
Bune practici în imagini	
Sursă bibliografică	www.salvaticopiii.ro www.unicef.ro

3.6. ACTIVITĂȚI DERULATE ÎN SECTORUL 6

FLUTURELE DEMOCRAȚIEI

Unitatea de învățământ: Școala Gimnazială Nr. 311
Clasa: a VI-a B
Consilier școlar: Oancea Ana Maria

Grup țintă	X ☐ Elevi clasele IV-VIII ☐ Părinți ☐ Comunitate
Întrebare motivațională	Vi s-a întâmplat vreodată să judecați pe cineva pentru rezultatul obținut, neștiind că, de fapt, acesta/ aceasta nu putea face acel lucru?
Obiective	Activitatea îi va sprijini pe elevi: • să analizeze emiterea de judecăți discriminatorii • să identifice modalități adecvate de reacție la situații de discriminare • să reflecteze cu privire la la situații de discriminare întâlnite în școală și societate
Strategii de acțiune	conversația, fișe de lucru, demonstrația, experiment, lucru în echipe, activități frontale
Resurse utilizate	3 fișe de lucru (un fluture desenat), foarfece, eșarfă, coli albe/ colorate
Pașii activităţii	1. Profesorul prezintă obiectivele lecției. Se dezbate cu elevii importanța asemănărilor și deosebirilor dintre oameni. Elevii sunt anunțați că vor participa la un experiment și se stabilesc trei elevi voluntari care vor ieși pe holul clasei. 2. Se solicită alți trei voluntari. Primul va primi sarcina de a decupa fluturele din prima fișă de lucru, fiind legat la mâna dreaptă de alți doi colegi. Al doilea voluntar va privi fișa, apoi va decupa fluturele fiind legat la ochi. Al treilea voluntar va decupa fișa fără nicio constrângere. 3. Cele trei fișe decupate în condițiile precizate sunt prezentate clasei. Se discută rezultatele obținute de colegi. 4. Voluntarii care au ieșit din clasă, sunt invitați să intre pe rând, să analizeze cei trei fluturi decupați, fără a primi alte informații și să-și exprime opinia, caracterizând colegii care au realizat cele trei produse, pe baza următoarelor întrebări: Ce atitudine au aceștia față de sarcina primită? Au abilități elevii care au decupate? Cât de responsabili au fost? etc. 5. Se discută diferențele între posibilele evaluări ale colegilor, cum ar fi: • ”este dezinteresat” • ”nu dorește să participe” • ”este obraznic” • ”este talentat” • ”este responsabil” etc.

	și situația reală, după cum urmează: elevii, care au decupat fișele de lucru în primele două situații, se aflau în imposibilitatea de a realiza aceasta sarcină în mod corespunzător.
Analiza activităţii	Care este mesajul acestui exercițiu? Ați fost puși vreodată într-o asemenea postură? Cum ne simțim atunci când suntem judecați pentru ceva ce nu stă în puterea noastră să realizăm? Ce situații de viață putem asimila acestui exercițiu? Care este atitudinea potrivită în evaluarea și aprecierea persoanelor din jurul nostru?
Bune practici în imagini	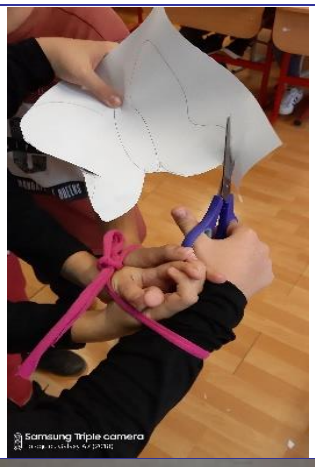

SUPERPUTEREA CUVINTELOR

Unitatea de învățământ: Colegiul Economic Costin C. Kirițescu
Clasa: a VI-a A
Consilier școlar: Jarnea Claudia Ana

Grup țintă	X 🗀 Elevi clasele V-VIII 🗀 Părinți 🗀 Comunitate
Întrebare motivațională	Care credeți că este ”superputerea” prin care, fiecare dintre noi, îi putem răni sau dimpotrivă, îi putem încuraja pe ceilalți?
Obiective	Activitatea îi va sprijini pe elevi: • să identifice comportamentele și atitudinile care susțin discriminarea, dominarea, bullying-ul, inegalitatea de putere • să analizeze impactul emoțional al cuvintelor • să identifice modalități adecvate de a reacționa și de a interveni în situații de bullying și discriminare
Strategii de acțiune	brainstorming, problematizare, experiment, activități frontale, fișă de lucru
Resurse utilizate	post-it-uri de culori diferite, carduri sau coli de hârtie inscripționate cu 4 grade de ofense, pixuri, ursuleț de pluș (sau orice altă jucărie)
Pași de urmat	1. Profesorul introduce obiectivele activității. Se împart elevilor post-it-uri și pixuri. 2. Se solicită fiecărui elev să noteze pe un post-it cuvintele nepoliticoase, jignirile, poreclele, glumele pe care le-a auzit în școală sau în grupurile de apartenență. 3. Profesorul expune colile de hârtie/ cardurile cu cele 4 grade de ofense, ca în fișa de lucru, în fiecare colț al clasei. 4. Elevii sunt rugați ca, fără să discute între ei, să lipească post-it-urile în categoria pe care ei o consideră potrivită. 5. Se acordă câteva minute elevilor pentru a analiza cele 4 categorii. 6. Elevii sunt invitați să revină la locurile lor și se discută ce s-a observat: *Au fost aceleași cuvinte puse în categorii diferite? În care categorie se află cele mai multe cuvinte ofensatoare? Există cuvinte care sunt folosite pentru fete și altele pentru băieți? Există cuvinte legate de aspectul fizic, etnie, gen, personalitate?* 7. După finalizarea întrebărilor de analiză, se încheie activitatea printr-un exercițiu ce clarifică însușirile pozitive/ calitățile fiecăruia. Începând de la prima bancă, fiecare elev, pe rând, va înmâna ursulețul de pluș unui alt coleg, la alegere. Ne asigurăm că toți elevii primesc ursulețul, folosind formula: *Eu cred că tu ești o persoană ... pentru că...* Se va preciza o calitate, un punct forte, un aspect pozitiv al colegului și se va argumenta alegerea făcută. 8. Elevii sunt invitați să reflecteze la felul în care s-au simțit atunci când au adresat și/sau au primit cuvinte de laudă.

Analiza activităţii	Care credeți ca a fost scopul acestei activități? De ce folosesc oamenii, uneori, cuvinte jignitoare? Cât de important este felul în care e folosit un cuvânt și de către cine? De ce credeți că unii dintre voi au considerat un cuvânt mai puțin ofensator, în timp ce alții au considerat același cuvânt, chiar dureros? Vi s-a întâmplat vreodată să vi se adreseze astfel de cuvinte? Cum v-ați simțit? Cum ați putea interveni dacă ați fi martorii unei astfel de situații? Dar dacă vi s-ar întampla chiar vouă să fiți jigniți? Ce ați face dacă un elev jignit/ poreclit/ umilit v-ar cere ajutorul?
Concluzii	Uneori un cuvânt, pe care cineva crede că l-a spus în glumă, poate lăsa în suflet urme adânci celui de lângă el. Diferențele dintre noi ne pot completa, ne pot apropia, ne ajută să privim situațiile din mai multe perspective, să găsim soluții. Este important să identificăm calități ale celor din jur. Aceasta ne ajută să-i înțelegem mai bine, să-i apreciem pentru cine sunt și ce pot face, să comunicăm fără conflicte.
Bune practici în imagini	
Sursă bibliografică	Adaptare după Strategii pentru o clasă fără bullying. Manual pentru profesori și personalul școlar, Organizația Salvați Copiii, 2016

Fișa de lucru "Superputerea cuvintelor"

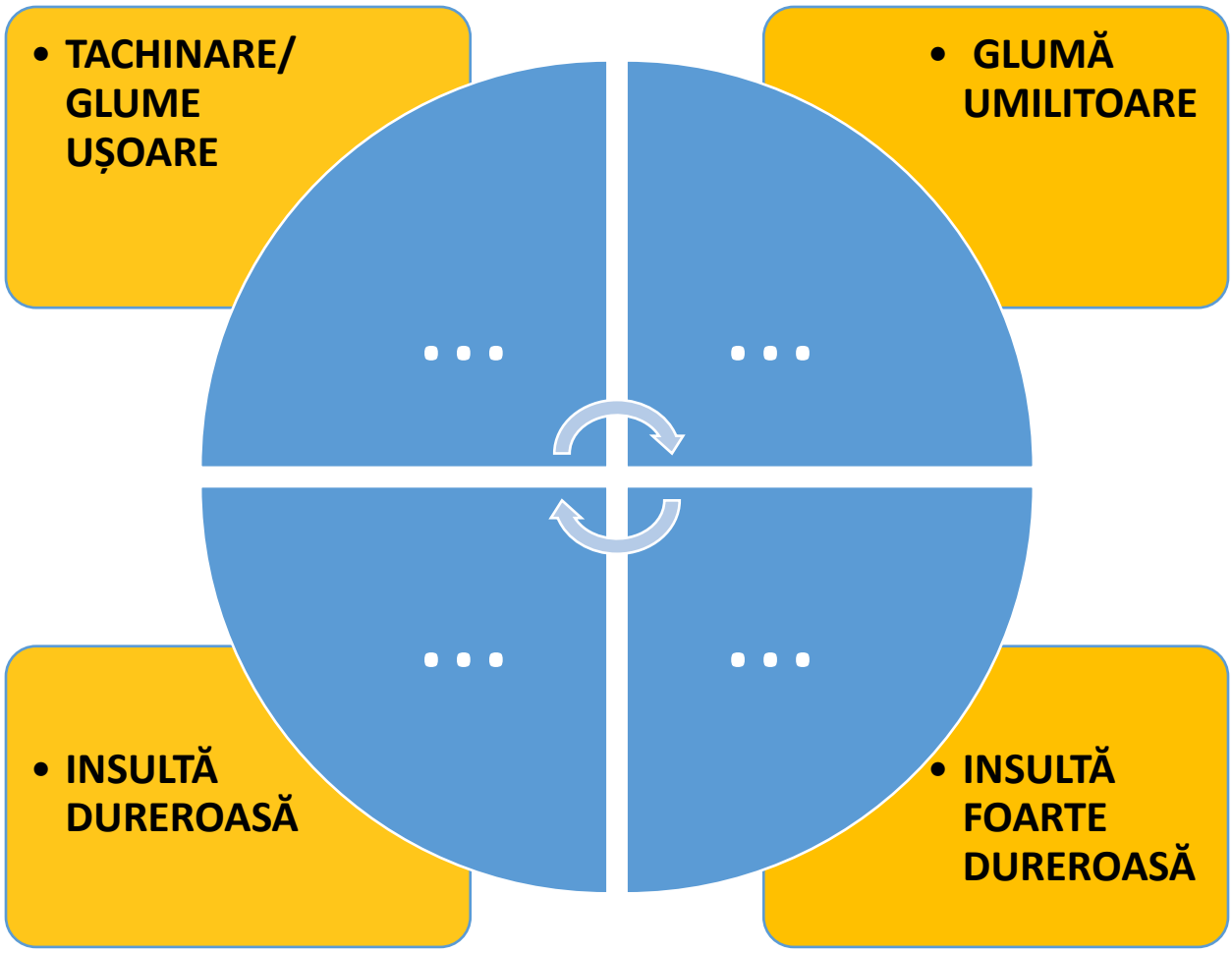

COȘUL CU RĂVAȘE

Unitatea de învățământ: Școala Gimnazială Nr. 197
Clasa: a VI-a D
Consilier școlar: Andreiu Adina Mihaela

Grup țintă	X 🗀 Elevi clasele V-VIII 🗀 Părinți 🗀 Comunitate
Întrebare motivațională	Vi s-a întâmplat vreodată ca o persoană pe care nu o cunoașteți prea bine să vă ajute să aveți încredere în voi, doar printr-o vorbă bună?
Obiective	Activitatea îi va sprijini pe elevi: • să formuleze mesaje/ citate/ poezii pro-democratice, anti-discriminare • să identifice modalități adecvate de promovare a unui mediu școlar tolerant care să asigure egalitatea de șanse • să reflecteze asupra propriilor reacții și a reacțiilor celor din jur, făcând referire la gândurile și sentimentele apărute în urma împărtășirii mesajelor pozitive
Strategii de acțiune	activități frontale, lucrul pe grupe, experiment psihopedagogic
Resurse utilizate	coli colorate, foarfece, carioci/ creioane coloarte, panglică, un coș
Pași de urmat	1. Profesorul anunță tema și obiectivele activității. 2. Elevii sunt împărțiți în 5 echipe. Vor avea de compus mesaje/ citate/ poezii pro-democratice, anti-discriminare prin care să încurajeze respectul reciproc, înţelegerea, acceptarea, toleranța, egalitatea şi democrația în școală. Fiecare echipă își va prezenta produsul în fața clasei. Prezentările vor fi însoțite de dezbateri și comentarii. 3. Elevii vor primi coli colorate, panglici, foarfece și vor avea ca sarcină să noteze ideile concepute pe bilețele colorate, adăugând în partea dreaptă jos, mesajul #democratictogether. După ce au realizat bilețelele, elevii le vor lega cu panglici și le vor pune în coșul cu răvașe. 4. Răvașele realizate de elevi vor fi împărție în cadrul școlii, elevilor de la alte clase, la ora de Consiliere și dezvoltare personală, pe holurile școlii etc. 5. Activitatea se finalizează prin discutarea observațiilor realizate de elevii care au împărțit răvașele, asupra reacțiilor avute de cei care au primit mesaje pozitive, încurajatoare, democratice.
Analiza activităţii	Care este scopul acestui exercițiu? Care sunt efectele unui compliment/ încurajare /mesaj pozitiv asupra gândurilor și semtimentelor tale? Este important să fim înconjurați de oameni toleranți și înțelegători? Cum acționați pentru a crea în jurul vostru un mediu care să încurajeze respectul reciproc, înțelegerea și egalitatea de șanse?

Concluzii

Împărtășirea mesajelor de încurajare îi ajută pe elevi să transmită și să primească emoții pozitive, în același timp să se simtă valoroși și acceptați de ceilalți. Mesajele pozitive sunt un pas important în ceea ce privește sensibilizarea elevilor față de lipsa toleranței și a egalității de șanse în școală și în societate.

Bune practici în imagini

DEȘI DIFERIȚI, NE UNESC ACELEAȘI DORINȚE (varianta 1)

Unitatea de învățământ: Școala Gimnazială ”Sfântul Andrei”
Clasa: a VII-a F
Consilier școlar: Gurău Anamaria

Grup țintă	X 🗀 Elevi clasele V-VIII 🗀 Părinți 🗀 Comunitate
Întrebare motivațională	Știați că aveți puterea, cu o singură decizie, să schimbați o clasă cu ”bisericuțe” într-o clasă unită?
Obiective	Activitatea îi va sprijini pe elevi: • să analizeze efectele respingerii, ale toleranței și ale incluziunii • să reactiveze sentimentul de a fi respins pentru a empatiza cu colegii aflați în această situație și a se automotiva • să identifice modalități de a se implica activ în atingerea incluziunii clasei/ școlii/ comunității
Strategii de acțiune	simulare prin experiment social, simulare asistată de calculator
Resurse utilizate	coli de două culori diferite (roșii și albastre), laptop, videoproiector, simulator al modelului segregării al lui Schelling
Pași de urmat	1. Profesorul ghidează elevii printr-o scurtă enumerare de valori democratice pentru a atinge problema egalității și a diversității. Elevii sunt provocați să-și aducă aminte de o situație în care s-au simțit respinși și de alta în care diversitatea a fost în avantajul grupului. 2. Se eliberează spațiul în mijlocul clasei și fiecare elev va primi, la întâmplare, o coală roșie sau albastră cu instrucțiunea de a se așeza într-un careu după următoarea regulă: fiecare roșu să aibă cel mult un vecin și viceversa. Se desenează careul rezultat pe tablă. 3. Elevii sunt rugați să se așeze după următoarea regulă: fiecare va avea lângă el, cel puțin un vecin diferit. Se desenează careul rezultat. Elevii observă că în prima situație, atât ”roșii”, cât și ”albaștri” erau grupați. Modelul rezultă în două grupuri distincte sau în ”bisericuțe” insulare. Se constată că în a doua situație, grupurile respective s-au amestecat. Profesorul îi ajută pe elevi să eticheteze aceste stări ale grupului drept segregare, respectiv incluziune. 4. Cu ajutorul simulatorului online, elevii variază gradul de acceptare, constatând că: • de la segregare: *Nu te accept lângă mine.* • la incluziune: *Mă bucur să fii lângă mine.* • există un pas intermediar de toleranță între noi: *N-am nimic împotrivă să fii lângă mine.*

	5. Elevii impun, în simulator, unei situații de segregare un criteriu de toleranță și observă că aceasta nu se schimbă. Similar, impunând un criteriu de toleranță, unei situații de incluziune, elevii constată că aceasta rămâne neschimbată.
Analiza activităţii	Cum v-ați simțit în acest exercițiu? Ce v-ați așteptat să se întâmple atunci când ați variat criteriile în simulator? De ce nu s-a schimbat nimic, atunci când s-a impus toleranța în grup? Amintiți-vă de poveștile despre respingere pe care le-ați exemplificat la început. Ce fel de clasă/ școală/ societate vă doriți? Depinde de voi să ajungeți acolo? Ce poți face tu, azi, ca să devenim o școală cu adevărat incluzivă?
Concluzii	Pentru un grup unit, nu este suficient să ne suportăm reciproc, deși acesta e primul pas împotriva respingerii, ci mai degrabă, este nevoie să ne apreciem. Dacă primul pas este eliminarea fricii, al doilea, necesar pentru a ne bucura de roadele diversității, este activismul, implicarea, respectiv să-i căutăm pe cei diferiți din jurul nostru și să ne propunem să-i avem aproape.
Bune practici în imagini	 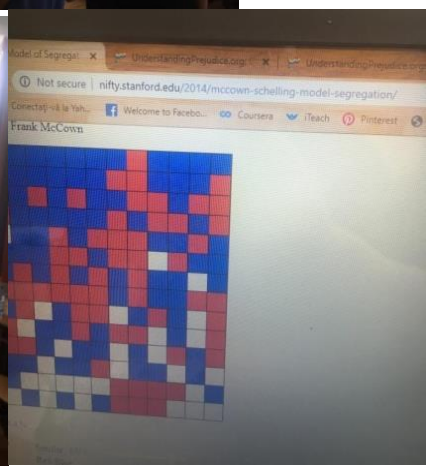
Sursă bibliografică	http://nifty.stanford.edu/2014/mccown-schelling-model-segregation/

DEȘI DIFERIȚI, NE UNESC ACELEAȘI DORINȚE (varianta 2)

Unitatea de învățământ: Școala Gimnazială "Sfântul Andrei"
Clasa: a III-a G
Consilier școlar: Gurău Anamaria

Grup țintă	X ☐ Elevi clasele P-IV ☐ Părinți ☐ Comunitate
Întrebare motivațională	Uitați-vă în jur! Suntem diferiți sau la fel? Ambele răspunsuri sunt adevărate. Dar mai important este să găsim răspunsuri la întrebarea: Ce ne unește?
Obiective	Activitatea îi va sprijini pe elevi: • să conștientizeze diferența dintre trăsături fizice și psihice • să indice prin exemple concrete diferența dintre trăsături fizice și psihice • să constate că fiecare elev are cel puțin o trăsătură fizică în comun cu un/o alt(ă) coleg(ă) • să recunoască unicitatea fiecăruia • să sesizeze universalitatea nevoilor și a sentimentelor umane
Strategii de acțiune	analogia, observația,
Resurse utilizate	mere de mărimi și culori diferite într-un coș
Pași de urmat	1. Profesorul le arată elevilor 3 mere diferite ca mărime și culoare, solicitându-le să descrie asemănările și deosebirile aparente ale acestora. 2. Profesorul sugerează că și oamenii au trăsături fizice care-i definesc ca oameni și trăsături fizice care-i deosebesc, cum ar fi: culoarea părului, culoarea și forma ochilor, înălțimea etc. 3. Elevii participă la jocul *Eu am... cine mai e ca mine?* Astfel, un elev începe, spunând *Eu am ochii căprui. Cine mai e ca mine?* Se ridică în picioare, toți ceilalți copii care au ochi căprui. Primul alege din grupul rezultat un coleg care să continue jocul cu o altă trăsătură. Jocul continuă de 4- 5 ori, până când toți elevii s-au ridicat cel puțin o dată. 4. Profesorul taie merele transversal și expune toate jumătățile. Elevii observă asemănările, de exemplu: steluța din mijloc, formată din semințe și intuiesc deosebirile, cum ar fi: gustul, consistența, forma etc. 5. Elevii descriu ceea ce au oamenii diferit și nu se vede, într-un mod foarte direct, de exemplu: trăsăturile psihice. De asemenea, ceea ce se manifestă, într-un mod comun, de asemenea invizibie: nevoile și emoțiile.

Analiza activităţii	Un măr mic poate să fie dulce? Dar un om care nu arată așa cum ne-am aștepta poate fi ”dulce”: un prieten bun, un elev silitor etc.? Doar merele perfect rotunde sau dulci au steluța în interior? Ce înseamnă asta pentru oameni? Dacă cineva nu ne poate spune că se simte singur, înseamnă că nu are nevoie de prieteni? Dacă cineva nu este sportiv, înseamnă că nu-i place să se joace cu ceilalți? Dacă cineva nu este atent la ore, înseamnă că nu-i pasă ceea ce cred ceilalți despre el? Cum putem face să avem grijă de ”steluța” fiecărui coleg de clasă/ școală și a fiecărui om cu care ne întâlnim?
Concluzii	Ne leagă aceleași nevoi: de acceptare, de a fi iubit, de a avea prieteni, de a fi apreciat, de a ne juca, de a fi în siguranță, de a conta. Atunci când cineva ne respinge, cu toții simțim durere și atunci când cineva ne apreciază, cu toții suntem bucuroși, mândri. Nevoile și emoțiile, sentimentele tuturor sunt la fel de importante!
Bune practici în imagini	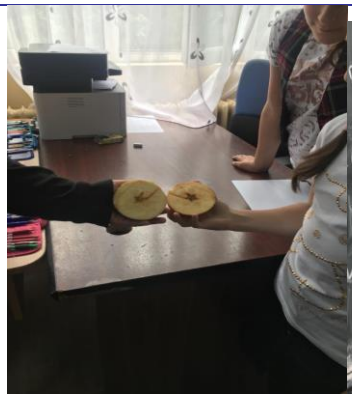 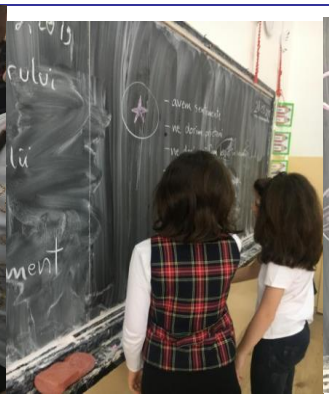 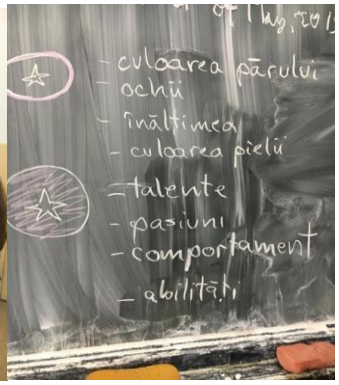
Sursă bibliografică	Activitate inspirată după John Heaney Red ”The Little red House With No Doors And No Windows And A Star Inside”, Bookstand Publishing, 2011

PUZZLE-UL DIVERSITĂȚII

Unitatea de învățământ: Școala Gimnazială ”Sfântul Andrei”
Clasa: a III-a G, a VII-a A, a VII-a F
Consilier școlar: Gurău Anamaria

Grup țintă	X 🗀 Elevi clasele P-VIII 🗀 Părinți 🗀 Comunitate
Întrebare motivațională	Ați făcut vreodată un puzzle din care să vă lipsească o piesă? Astăzi vom face ca piesa fiecăruia dintre voi să completeze tabloul acestei clase și apoi, al școlii.
Obiective	Activitatea îi va sprijini pe elevi: • să-și exprime individualitatea • să se simtă parte dintr-o comunitate • să observe că frumusețea puzzle-ului este o oglindă a frumuseșii diversității din realitate • să exerseze includerea prin invitarea celorlalți la completarea puzzle-ului
Strategii de acțiune	tehnici și metode art-creative, expoziție, fișe de lucru, conversația
Resurse utilizate	piese de puzzle universale, carioci/ creioane colorate, acuarele, panouri de mucava, lipici
Pași de urmat	1. Elevii se gândesc la lucrurile care-i definesc. 2. Elevii din toate clasele implicate în proiect decorează o piesă de puzzle astfel încât să-i reprezinte. 3. Piesele sunt lipite împreună pentru a forma un puzzle mare. 4. Puzzle-ul diversității este expus pe holurile școlii. 5. Elevii participanți în proiect oferă explicații participanților la expoziție, invitând ceilalți elevi ai școlii să completeze puzzle-ul cu propriile piese.
Analiza activităţii	Cum vi s-a părut puzzle-ul? Cum v-ați simțit când vizitatorii au vorbit despre puzzle? Cum ar putea comunitatea să vorbească despre diversitatea și frumusețea elevilor dacă nu exista acest produs? Cum s-au simțit ceilalți când au fost invitați să completeze opera? Cum v-ați simțit voi când ați lansat invitația? Cum puteți duplica aceste emoții, sentimente în relațiile cotidiene dintre voi la școală și în afara ei, în diferite grupuri sau în comunitate?
Concluzii	Fiecare este diferit, unic și frumos, deosebit, special. Frumusețea comunității vine din reuniunea acestor individualități într-un tot coerent, în care fiecare are locul lui, ca o piesă perfectă de puzzle.

Bune practici în imagini

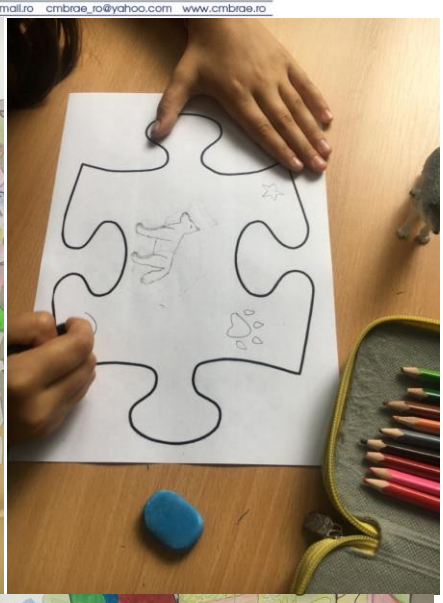

Sursă bibliografică

Cap 4. IMPACTUL PROIECTELOR ȘCOLARE DE PROMOVARE A CETĂȚENIEI DEMOCRATICE

4.1. INSPIRAȚII/ FOLLOW UP / IDEI pentru viitor

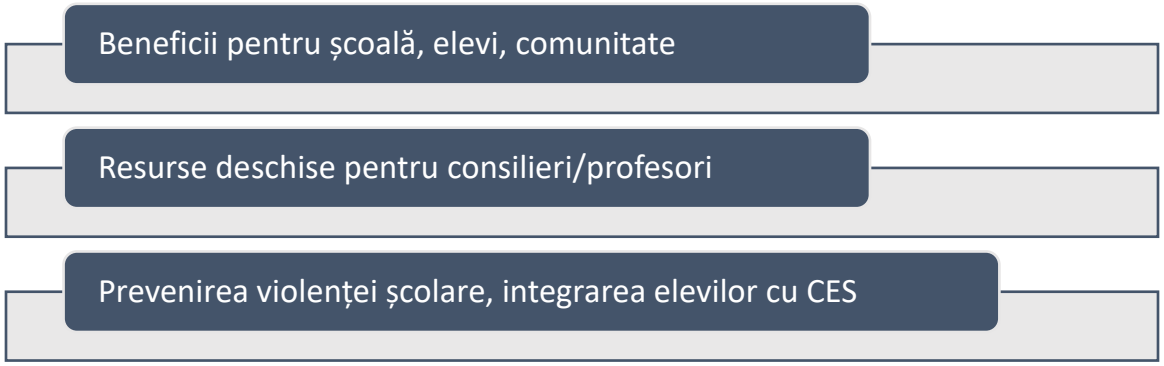

- **Beneficii pentru școală, elevi, comunitate**

Cred că cel mai important câștig al formării din Oslo, Norvegia, în centrul Wergeland și nu numai, a fost acela al conștientizării rolului **consilierului școlar ca lider în cadrul reformelor educaționale**, în dezvoltarea parteneriatelor școală- familie- comunitate, ca avocat al succesului elevilor şi agent al schimbării sociale, pe lângă serviciile directe de consiliere şi orientare oferite elevilor, părinților, cadrelor didactice. Consilierii școlari trebuie să devină facilitatori ai muncii în echipă între școală şi comunitate, iar școala să regândească prioritățile profesionale ale consilierului, astfel încât rolul acestuia în ameliorarea relației școală-comunitate să constituie o parte integrantă, esențială în cultura organizațională a școlii.

(profesor consilier Cazan Manuela)

Prin participarea la acest stagiu de formare am descoperit conceptul ***Whole School Approach,*** un concept care pleacă de la premisa că întreaga abordare școlară este o acțiune coerentă, colectivă și de colaborare, în care toată comunitatea școlară în ansamblul său este construită strategic pentru a îmbunătăți învățarea, comportamentul și bunăstarea elevilor. Cred că acest concept poate fi aplicat în orice școală și aduce plus valoare prin relațiile care se creează între cei implicați, iar consilierul școlar poate fi acest promotor al stării de bine și bunăstării organizației școlare.

(profesor consilier Radu Mădălina)

- **Resurse deschise pentru consilieri/profesori- beneficii**

Ghidul își propune să incite la reflecție, să creeze emoții și experiențe, să inspire proiectarea unor activități care să dezvolte valori sănătoase ale culturii organizaționale a școlii, ale comunității. Acest instrument, promovat în spațiul virtual, pe site-ul www.cmbrae.ro, va fi accesibil oricărui consilier școlar care dorește să desfășoare programe coerente și proiecte de promovare a diversității în școală, oricărui profesor diriginte sau învățător ce consideră că integrarea, cooperarea, solidaritatea și respectul sunt elemente de bază în construirea unor echipe puternice.

Activitățile sunt inspiraționale, ușor de aplicat, de multiplicat la clasă, se pot dezvolta noi sesiuni de învățare. Sunt bune practici pentru că s-au derulat cu succes în anii școlari 2018-2019, 2019-2020 și pentru că proiectul DEMOCRATIC TOGETHER constituie o experiență de învățare minunată, extrem de folositoare pentru consilierii școlari din CMBRAE, cât și pentru școlile pilot.

Toate activitățile prezentate în ghid au potențialul de a coagula energiile clasei, ale școlii, ale grupului de părinți și ale reprezentanților comunității în jurul idei de *respect* pentru potențialul fiecărui elev. În felul acesta, cerințele educaționale speciale (CES) sau grupurile vulnerabile *nu sunt etichete*, nu definesc elevii, nu trasează dinainte drumuri de viitor, ci sunt provocări pentru noi abordări în educație.

Ghidul DEMOCRATIC TOGETHER este o resursă ce rămâne deschisă, o resursă educațională deschisă (RED), un material util tuturor practicienilor din domeniul educației și un instrument ce va colecționa și de acum înainte, experiențe, reflecții, idei și activități, prin care se va îmbogăți constant.

(profesor consilier Oancea Ana-Maria)

- **Prevenirea violenței școlare, integrarea elevilor cu CES**

Prin participarea la acest stagiu de formare, ne-am dezvoltat capacitatea de a organiza training-uri pentru profesorii consilieri și alți profesioniști din domeniul educației în cetățenie și educație pentru drepturile omului și ne-am familiarizat cu abordarea unitară la nivelul întregii școlii, implicarea tuturor părților interesate în școală pentru a dezvolta un mediu școlar democratic, favorabil incluziunii. Mediul școlar democratic, favorabil incluziunii reprezintă garanția unei școli, care îl plasează, activ și conștient, pe elev în centrul actului educațional.

Schimbul de bune practici a fost un prilej excelent de a ne însuși informații și metode de lucru active. În teorie, valorile democratice sunt universal recunoscute, dar, dacă vrem cu adevărat să implementăm valori democratice în societate, trebuie să le practicăm şi în viața de zi cu zi. Școlile, în contextul actual trebuie să devină furnizori pentru educația pentru cetățenie democratică a elevilor şi, astfel, să-i pregătească să devină cetățeni adulţi într-o democrație autentică. Educația pentru cetățenia democratică și educația

pentru drepturile omului sunt strâns legate între ele și se sprijină reciproc. Educația pentru cetățenia democratică se concentrează, în primul rând pe drepturile și responsabilitățile democratice și pe participarea activă în societate, în timp ce educația pentru drepturile omului se referă la spectrul mai larg al drepturilor omului și libertăților fundamentale. Un element comun al acestora este promovarea coeziunii sociale, valorificarea diversității și a egalității, inclusiv a egalității de gen. Astfel, violența școlară își schimbă parametrii de acțiune, se diluează și chiar se transformă în comportamente dezirabile.

Activitățile derulate au vizat dezvoltarea în rândul elevilor a unor cunoștințe, abilități și atitudini, personale și sociale care să reducă conflictele, să sporească înțelegerea diferențelor, să construiască respectul reciproc pentru demnitatea umană, să încurajeze dialogul și să promoveze non-violența în soluționarea problemelor. Proiectele au avut un impact deosebit asupra elevilor privind acceptarea diversității și implicit o mai bună integrare a copiilor cu cerințe educative speciale. **Școlile au fost încurajate să faciliteze, prin mijloace adecvate, participarea activă a elevilor**, a personalului educațional și a părților interesate, inclusiv a părinților, la procesul de conducere. Guvernanța școlii reflectă dinamica schimbării sociale în societatea modernă. Este important ca școlile să interacționeze cu diferiți parteneri şi factori interesați din afara școlii şi să facă faţă problemelor şi provocărilor care nu pot fi prevăzute. Toți membrii comunității școlare, incluzând înainte de toate, elevii, au un rol important.

Prevenirea violenței școlare și integrarea copiilor cu cerințe educative speciale (CES) reprezintă obiective care se pot atinge pe măsură ce climatul educațional se schimbă, evoluează în direcția educației centrată pe valori democratice. Toate proiectele derulate au avut ca finalitate îmbunătățirea climatului democratic și dezvoltarea atitudinilor prosociale de toleranță, acceptarea diversității și dezvoltarea culturii inclusive.

(profesor consilier Vasiloiu Cristina)

- **Plusuri majore pentru mai binele elevilor, școlii, comunității**

Experiența proiectului DEMOCRATIC TOGETHER întărește o dată în plus, atât pentru facilitatori, cât și pentru beneficiarii activităților directe, ideea că atitudinea profesorilor față de societate, sisteme politice precum și față de profesie, are un rol determinant în educarea elevilor pentru democrație.

Teoriile predării și învățării susțin că profesorii au un rol esențial în dezvoltarea la elevi a unor abilități și competențe în domenii mult mai largi decât cele care cuprind curriculum de bază. Astfel, proiectul DEMOCRATIC TOGETHER, prin activitățile propuse, se înscrie într-o zonă socio-educativă, pe care România are încă nevoie să o dezvolte pentru un viitor în care respectarea drepturilor omului să devină o prioritate. Pas cu pas și prin fiecare obiectiv urmărit, copiii au descoperit povești, realități, simboluri, atitudini și comportamente menite să le întărească convingerea că ei contează, că sunt o piesă în puzzle-ul unei lumi democratice.

(profesor consilier Ciocâlteu Andreea)

Islanda ne-a primit cu brațele deschisă, multă căldură și profesionalism. Participarea la seminarul de formare ”Sensitisation training with reference to migration, racism, discrimination, culture and diversity with strategies for teaching these issues to diverse age groups”, a fost una dintre experiențele care îți marchează viața profesională și personală. Întâlnirea cu stereotipurile, prejudecățile, discriminarea, incluziunea, cultura și diversitatea s-a realizat prin experimentare, problematizare, gândire critică, rezolvare de probleme, joc de rol și clipe de neuitat petrecute atât în cadrul programului de formare cât și în cadrul informal. Peisajele ireale, desprinse parcă din alte lumi, te invitau la reflecție, la descoperire și redescoperire, la cunoaștere și intercunoaștere, la desprinderea de vechi și îmbrățișarea noului și a diversității.

Timp de o săptămână, barierele de comunicare, culturale, mentale au fost dizolvate sub bagheta magică a celor două formatoare Gudrun și Cherry, iar ceea ce este și mai spectaculos este că fiecare dintre noi am plecat spre casă cu o tolbă plină de resurse și programe educaționale. Poveștile personale spuse la lumina lumânării, serile în care căutam, împreună, cu înfrigurare și speranță, pe cerul înstelat, urmele aurorei boreale sau în care ne întâlneam și cântam (în toate limbile) cu o ciocolată caldă în mână, au creat o atmosferă caldă și prietenoasă dincolo de timp și spațiu.

România, Italia, Grecia, Spania, Belgia, Germania, Slovenia, Marea Britanie și Islanda au scris timp de șapte zile o nouă poveste de viață, o nouă abordare în educația interculturală, o nouă viziune asupra lumii în care trăim, atât de necesară pentru armonie, bună înțelegere și stare de bine. Sunt mai mult decât recunoscătoare pentru că am făcut parte din această poveste!

(profesor consilier Ștefan Claudia)

Experiențele trăite în mobilitatea din Norvegia au fost realmente de succes pentru dezvoltarea competențelor interculturale și pro-democrație. Într-o atmosferă bazată pe încredere, respect și un mediu pozitiv de învățare, am exersat modelul Whole School Approach (WSA) prin aplicații practice, la care s-au adăugat informații, date științifice, cercetări de tipul evidence-based, teorii și exemple de bune practici, foarte importante pentru dezvoltarea unui proces de consiliere și orientare centrat pe valori autentice.

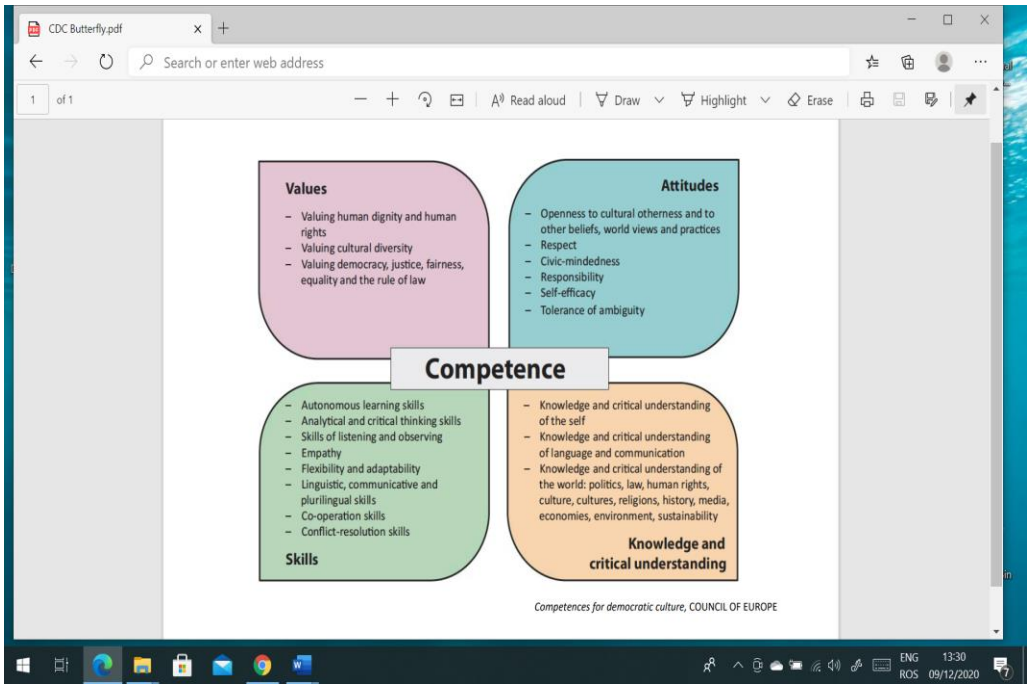

Norvegia ne-a oferit un model de bună practică la toate nivelurile, model pe care mi-l doresc să se aplice și la noi în țară, din perspectiva respectării drepturilor omului și promovării comportamentelor și atitudinilor pro-sociale. Competențele interculturale au deschis un spațiu al explorării în care conștientizarea identității de sine întâlnește perspective și viziuni diferite ale lumii. Astfel construirea relațiilor ancorată în drepturile omului și diferențele dintre oameni devine mult mai responsabilă, și în același timp, mult mai bogată.

(profesor consilier Călineci Marcela Claudia)

4.2. TESTIMONIALE

"Fiecare activitate susținută în cadrul proiectului a fost un prilej de a readuce în atenția elevilor, părinților și colegilor profesori ideea de solidaritate pentru afirmarea valorilor democrației în școala noastră"

Prof. consilier STAN Ionela
Școala Gimnazială Nr. 190, Sector 4

"Activitățile susținute în cadrul proiectului ne-au adus mai aproape de idea de cetățenie democratică, de colaborare, de ajutor, de oferirea de sprijin atunci când avem nevoie. Cel mai interesant a fost implicarea părinților, care își mai doresc activități de acest gen"

Prof. consilier BOBU Victoria
Școala Gimnazială Nr. 46, Sector 2

"Prin intermediul activităților desfășurate în cadrul proiectului Democratic Together elevii, părinții și profesorii diriginți implicați au realizat importanța cunoașterii, înțelegerii și acceptării diferențelor existente în cadrul unei organizații școlare și necesitatea dezvoltării și exersării abilităților și competențelor democratice într-un mediu intercultural"

Prof. consilier MILEA DOBRICĂ Luiza,
Școala Gimnazială „Elena Văcărescu", Sector 1

Resurse web

- http://theewc.org, Tool for Democratic School Development. Tool for planning, monitoring and evaluation of Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education at schools, The European Wergeland Centre (EWC)
- https://www.coe.int/en/web/compass, Compass, Manual for Human Rights Education with Young People (2002)
- https://www.coe.int/en/web/compass, Compass, Manual for human rights education with young people (2012)
- https://rm.coe.int/1680487883, Carta Consiliului Europei privind educaţia pentru cetăţenie democratică şi educaţia pentru drepturile omului (2010)
- https://rm.coe.int/168070e46a, BOOKMARKS, Un manual pentru combaterea discursului instigator la ură din mediul online prin educația pentru drepturile omului (2016)
- https://www.coe.int/en/web/youth/-/revised-european-charter-on-the-participation-of-young-people-in-local-and-regional-life, Manual "Have your Say" (2003)
- www.ici.is, Intercultural Iceland
- https://rm.coe.int/1680700aac, EDUCATION PACK, Ideas, resources, methods and activities for non-formal intercultural education with young people and adults. All Different – All Equal (2016)
- http://www.eycb.coe.int/compass/en/chapter_2/2_1.html, https://rm.coe.int/tasks-2nd-edition/16807860c1, TASKs for democracy 2nd edition (2017)
- http://www.developmenteducation.ie/media/documents/ChangingPerspectives.pdf, Changing Perspectives Changing Perspectives Cultural Values, Diversity and Equality in Ireland and the Wider World (2002)
- http://www.tolerance.org/classroom-resources, CLASSROOM RESOURCES, HATE AT SCHOOL TEACHER COMMENTS (2018)
- www.standards.dfes.gov.uk/ethnicminorities/links_and_publication/isolated_EMPs_May04/isolatedpupilsgdc04.pdf
- https://www.amazon.com/Diverse-Society-Classrooms-Cooperative-Interculturally/dp/9935243753, Diverse Society Diverse Classrooms: Critical, Creative, Cooperative and Interculturally Competent Learners and Teachers - Ready for the 21st Century (Gudrun Petursdottir, 2018)
- www.eycb.coe.int/compasito/chapter_4/0_sum.html
- http://plato.stanford.edu/entries/respect/, Stanford Encyclopedia of Philosophy, "Respect", Dillon R. S. (2014)
- https://rm.coe.int/prems-008318-gbr-2508-reference-framework-of-competences-vol-1-8573-co/16807bc66c, Reference Framework of Competences for Democratic Culture (CDC) Volume 3– Whole school approach (vol.3)
- http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002197/219768e, Intercultural competences: conceptual and operational framework, UNESCO (2013)
- http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002277/227729E.pdf, Global citizenship education: preparing learners for the challenges of the 21st century, UNESCO (2014)
- https://pixabay.com/ Stunning free images & royalty free stock
- https://www.dreamstime.com, Royalty-Free Stock Photos

Resurse vizuale dezvoltate în proiect (postere, prezentări interactive PPT)

CMBRAE

Democratic

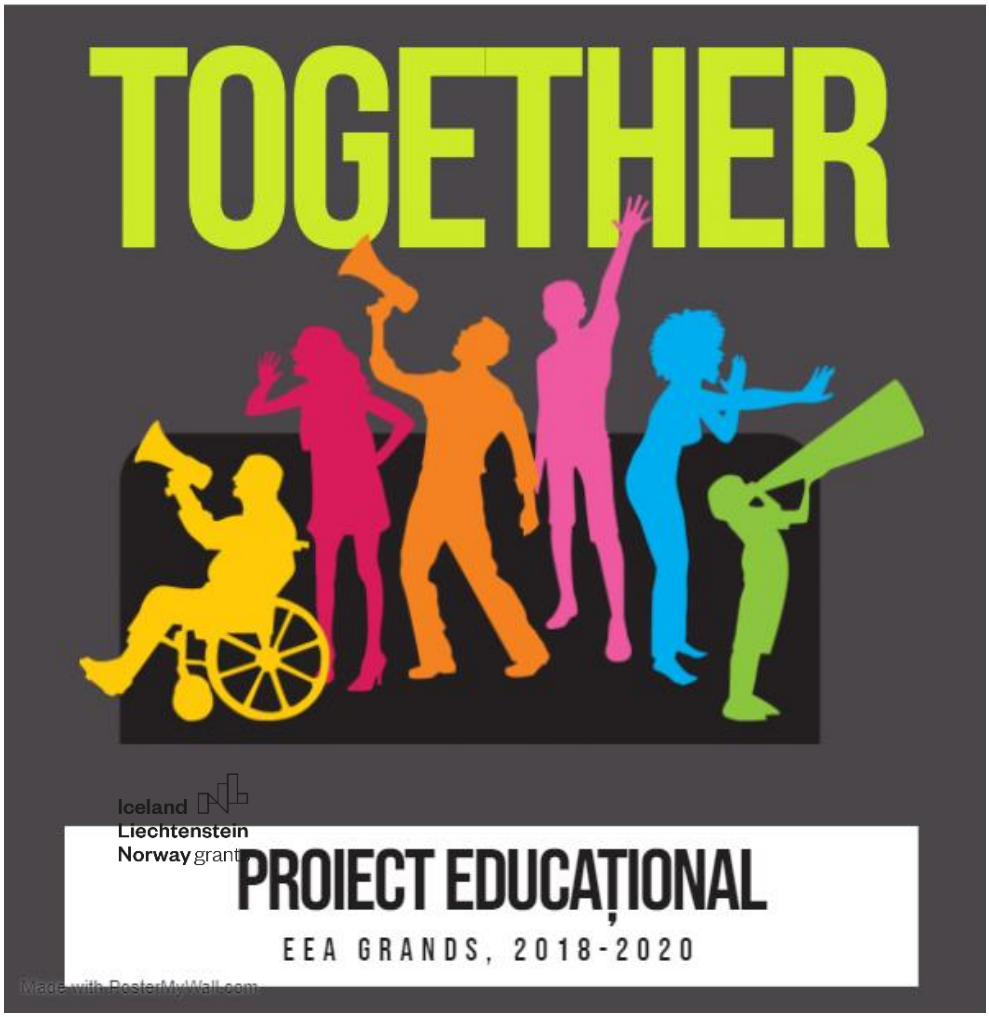

Ana-Maria Oancea, CMBRAE, Școala Gimnazială Nr. 311
Claudia Ștefan, CMBRAE, Școala Gimnazială Nr. 125

DEMOCRATIC TOGETHER
COLEGIUL GERMAN GOETHE

NOIEMBRIE 2019

Toleranța/ cuvânt cheie

- O atitudine care ne permite să-i acceptăm pe cei din jurul nostru, așa cum sunt.

- Oricât de greu ni s-ar părea, gândind că lucrurile care ne diferențiază ne pot aduce mai aproape, ne unesc și ne ajută în descoperirea elementelor ce definesc propria noastră identitate, vom reuși să reducem efectele negative ale discriminării.

Toleranța se învață în echipă!
Exemple de activități și rezultate

De la PRIMELE IMPRESII
la realizarea unor afișe/ postere și flyere ale toleranței

CUM ÎI PERCEPEM PE CEILALȚI?

Obiective

- să identifice stereotipurile
- să conștientizeze diversitatea impresiilor și a percepțiilor pe care oamenii le au unii despre alții
- să exerseze ascultarea activă
- să învețe respectul pentru ceilalți
- să exerseze comportamente tolerante

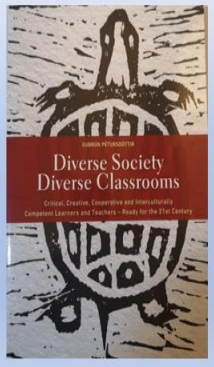

RESURSE

Fotografii care pot evoca diferite gânduri, emoții și comportamente/ reacții participanților ce vor fi lipite pe câte o coală albă de hârtie.

Facilitatorul va alege personaje foarte diferite în ceea ce privește vârsta, cultura, grupul etnic, culoarea pielii, culoarea și forma ochilor, stil vestimentar, preocupări etc.)

Desfășurarea activității

1. Participanții vor fi așezați în echipe mixte de 2-3 elevi, profesor, părinte- în jurul unei mese. Fiecare participant va primi o foaie cu o fotografie lipită.
2. Facilitatorul solicită fiecărui participant să privească fotografia primită și să completeze un enunț de tipul: *„Eu văd ...“, „Eu cred ...“, „Eu simt ...“*
3. Participanții vor scrie prima impresie în josul paginii. Împăturesc partea de jos a paginii pentru a ascunde textul și dau foaia persoanei din stânga lor.
4. Acest lucru continuă până când toate foile trec rapid pe la fiecare membru al echipei.
5. Participanții vor analiza impresiile scrise pe fiecare foaie (atât în cadrul echipei de apartenență, cât și în cadrul celorlalte echipe).

Analiză

Se vor purta discuții pornind de la întrebări, precum:

- În care privințe au fost primele impresii diferite sau asemănătoare?
- Ce v-a frapat la prima impresie?
- Ce aspecte nu ați observat și care ar fi motivele?
- Ce a arătat activitatea despre voi înșivă?

Concluzie

Impresiile sunt influențate de stereotipurile, prejudecățile noastre referitoare la elementele ce ne diferențiază.

Alina Suciu, Colegiul German Goethe

Str. Heliade Intre VII nr. 36, sector 2 București Tel./Fax : 021.23.23.071; 031.805.31.90 office.cmbrae@rdsmail.ro cmbrae_ro@yahoo.com www.cmbrae.ro

Echipa de autori

Echipa de coordonare

- OANCEA Ana-Maria
- CĂLINECI Claudia Marcela Călineci

Echipa de experți CMBRAE

- Cazan Manuela Carmen
- Radu Mădălina
- Vasiloiu Cristina
- Sima Cristina Elena
- Ciocâlteu Andreea
- Ștefan Claudia
- Sima Angelica
- Suciu Alina
- Călineci Marcela Claudia

Echipa de consilieri școlari

- Ghimpe Iulia
- Gafița Valentina
- Milea Luiza
- Guțu Lidia
- Bobu Victoria
- Nicolescu Silvia
- Andrei Valentina
- Anghel Alexandrina
- Rodideal Anca Anda
- Ciobanu Diana
- Vasile Valentina
- Segărceanu Simona
- Gunea Cristina
- Stan Ionela
- Brebu Teodora
- Beșliu Daniela
- Aprozeanu Cora
- Cristescu Rodica
- Filip Elena Violeta
- Ion Camelia
- Teodorescu Maria
- Ștefan Claudia Simona
- Jarnea Claudia Ana
- Gurău Anamaria/ Gaftoi Geanina
- Andreiu Adina Mihaela

Acest ghid este rezultat al proiectului
Strenghtening-up civic skills for students in order to promote diversity and tolerance in school, DEMOCRATIC TOGETHER
2018-EY-PMIP-R1-0019
proiect finanțat prin Programul EDUCATION, SCHOLARSHIPS, APPRENTICESHIPS AND YOUTH ENTREPRENEURSHIP PROGRAMME IN ROMANIA- EEA GRANTS, 2014-2021

”Working together for a green, competitive and inclusive Europe”
www.eeagrants.org

ISBN 978-973-0-32956-8